

Strategia Rozwoju Gminy Dąbrówka na lata 2025-2035

Zamawiający:

Gmina Dąbrówka

Ul. Tadeusza Kościuszki 14

05-252 Dąbrówka

Wykonawca:

Utila sp. z o.o.

ul. Łotewska 17 lok. 01

03-733 Warszawa

Utila”

Dąbrówka, 2025

1. Wprowadzenie	4
1.1. Opis procesu tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówka.....	4
1.2. Powiązanie Strategii z założeniami programowymi na poziomie Unii Europejskiej.....	5
2. Synteza wniosków diagnozy społeczno-gospodarczej i przestrzenno-środowiskowej gminy Dąbrówka.....	7
2.1. Podsumowanie części diagnostycznej	7
2.2. Potrzeby rozwojowe gminy z perspektywy mieszkańców	10
2.3. Analiza SWOT	11
3. Wizja i misja gminy Dąbrówka.....	15
4. Cele strategiczne i operacyjne	16
5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej	18
6. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	24
7. Obszary strategicznej interwencji	31
8. System realizacji strategii	34
8.1. System wdrażania.....	34
8.2. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	34
8.3. System monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii	35
9. Ramy finansowe i źródła finansowania	39
10. Elementy graficzne	40
10.1. Tabele.....	40
10.2. Mapy.....	40
11. Załączniki	41

1. WPROWADZENIE

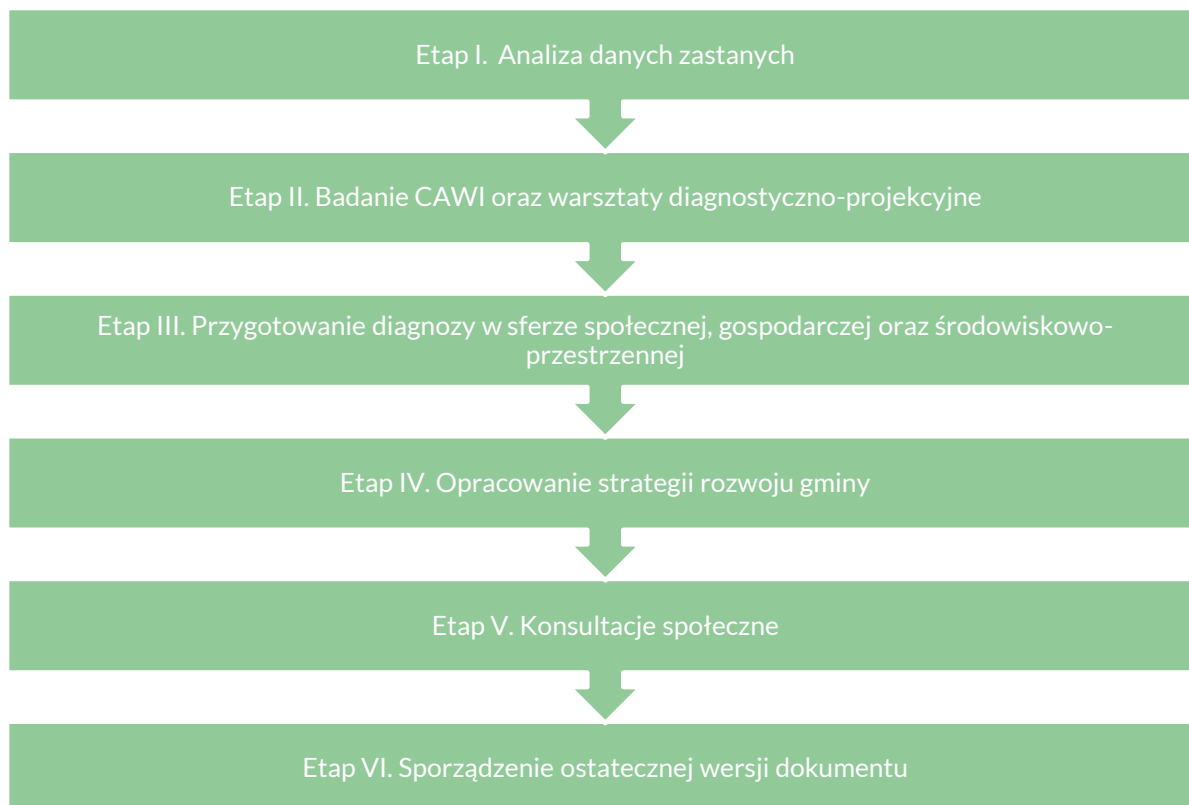
Strategia Rozwoju Gminy Dąbrówka na lata 2025-2035 jest dokumentem, stanowiącym podstawę dla prowadzenia polityki rozwoju na jej obszarze. Dokument ten ma na celu wytyczenie kierunków rozwoju gminy na kolejne dziesięć lat. Strategia została opracowana na podstawie przepisów zawartych w ustawie o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2025 r. poz. 198).

W ramach Strategii opracowana została wizja i misja przyszłego rozwoju gminy Dąbrówka. Do ich osiągnięcia przyczynią się wyznaczone cele strategiczne, cele operacyjne oraz kierunki działań. Etap ten poprzedzała diagnoza strategiczna w obszarze społecznym, gospodarczym i środowiskowo-przestrzennym, na podstawie której została przeprowadzona analiza SWOT, identyfikująca mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia. Przekształceniu tego dokumentu strategicznego w realne działania i efekty służy szczegółowy opis systemu realizacji Strategii oraz ramy finansowe i źródła finansowania.

Niezbędny element prawidłowej i efektywnej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówka stanowi współpraca szerokiego grona interesariuszy – mieszkańcy, przedstawiciele władz samorządowych i jednostek organizacyjnych, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy i inwestorzy. Zaangażowanie wszystkich osób i podmiotów zainteresowanych rozwojem gminy Dąbrówka w procesie tworzenia Strategii zapewni skuteczną realizację jej celów.

1.1. OPIS PROCESU TWORZENIA STRATEGII ROZWOJU GMINY DĄBRÓWKA

Przygotowanie Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówka na lata 2025-2035 zostało podzielone na 6 etapów, zgodnie z poniższym schematem:

W ramach początkowych etapów działań została przeprowadzona analiza obecnej sytuacji gminy Dąbrówka (analiza danych zastanych) oraz opracowana diagnoza w sferze społecznej, gospodarczej oraz środowiskowo-przestrzennej. Następnie została ona poszerzona o informacje pozyskane podczas warsztatów diagnostyczno-projekcyjnych. W każdej z tych sfer zostały omówione szczegółowo następujące zagadnienia:

- **Sfera społeczna:**
 - Demografia
 - Wychowanie i edukacja
 - Polityka społeczna
 - Społeczeństwo i kapitał społeczny
 - Bezpieczeństwo publiczne
 - Kultura i dziedzictwo kulturowe
 - Sport, rekreacja i turystyka
- **Sfera gospodarcza:**
 - Gospodarka i rynek pracy
 - Finanse publiczne
- **Sfera środowiskowo-przestrzenna:**
 - Przestrzeń i środowisko
 - Infrastruktura

Kompleksowe przygotowanie diagnozy umożliwiło opracowanie części strategicznej, w której wskazane zostały priorytety działań w najbliższych latach. Ostateczny kształt dokumentowi nadały konsultacje społeczne, dzięki którym uwzględniono zgłoszone przez interesariuszy opinie i uwagi.

1.2. POWIĄZANIE STRATEGII Z ZAŁOŻENIAMI PROGRAMOWYMI NA POZIOMIE UNII EUROPEJSKIEJ

Strategia Rozwoju Gminy Dąbrówka na lata 2025-2035 jest w pełni zgodna z innymi dokumentami regulującymi politykę rozwoju na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Proponowane w ramach Strategii cele są spójne z zapisami zarówno Strategii Rozwoju Powiatu Wołomińskiego do 2025 roku, Strategii rozwoju województwa mazowieckiego 2030+, jak i z dokumentami strategicznymi na szczeblu krajowym oraz europejskim (Tabela 1).

Tabela 1. Zgodność celów Strategii z dokumentami wyższego szczebla

Dokument	Zgodność celów
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	Cele wyznaczone w Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówka są zgodne z: • Cel 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt • Cel 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie • Cel 7. Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie • Cel 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi • Cel 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność • Cel 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu • Cel 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom • Cel 15.Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczając pustynnienie, powstrzymywać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej • Cel 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu
Koncepcja Przestrzennego	Cele wyznaczone w Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówka są zgodne z: • Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie

Dokument	Zgodność celów
Zagospodarowania Kraju 2030	warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów • Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej • Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska • Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa • Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030	Cele wyznaczone w Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówka są zgodne z: • Cel 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki • Cel 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki • Cel 5. Stworzenie Polski Cyfrowej • Cel 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” • Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska • Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych • Cel 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego • Cel 10. stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cele wyznaczone w Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówka są zgodne z: • Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym • Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych • Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)	Cele wyznaczone w Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówka są zgodne z: • Cel 1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną • Cel 2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony • Cel 3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu
Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+	Cele wyznaczone w Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówka są zgodne z: • Cel 2. Dostępne i mobilne Mazowsze • Cel 3. Zielone, niskoemisyjne Mazowsze • Cel 4. Mazowsze zintegrowane społecznie • Cel 5. Mazowsze bogate kulturowo
Strategia Rozwoju Powiatu Wołomińskiego do 2025 roku	Cele wyznaczone w Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówka są zgodne z: • Cel 1. Wzmacnianie innowacyjności i konkurencyjności gospodarczej powiatu wołomińskiego • Cel 2. Aktywizacja społeczna i obywatelska mieszkańców powiatu wołomińskiego • Cel 3. Rozwój infrastruktury społecznej i technicznej w powiecie • Cel 4. Tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju funkcji turystycznej powiatu wołomińskiego

Źródło: opracowanie własne

2. SYNTEZA WNIOSKÓW DIAGNOZY SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWEJ GMINY DĄBRÓWKA

W niniejszym rozdziale przedstawiono kluczowe dane oraz wnioski z przeprowadzonej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej oraz przestrzenno-środowiskowej gminy Dąbrówka, która stanowi Załącznik 1 do Strategii.

2.1. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

DEMOGRAFIA

W latach 2019-2023 w gminie Dąbrówka został odnotowany przyrost liczby ludności. W 2019 roku gminę zamieszkiwało 8 150 mieszkańców, natomiast w 2023 roku 8 651 mieszkańców, co stanowiło wzrost ich liczby o 6,15%. Na przyrost liczby ludności miał wpływ zarówno dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego, jak i salda migracji.

Gmina charakteryzowała się stosunkowo wysokim obciążeniem demograficznym, przede wszystkim jeżeli chodzi o liczbę ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na osoby w wieku produkcyjnym. Natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca osoby w wieku przedprodukcyjnym utrzymywała się na umiarkowanym poziomie. Jednak między 2019 a 2023 rokiem został odnotowany wzrost tego wskaźnika o 5,84%, co wskazuje na postępujące starzenie się społeczeństwa.

WYCHOWANIE I EDUKACJA

Gmina posiada szeroką ofertę opieki dla dzieci w wieku przedszkolnym w postaci 1 przedszkola i 6 oddziałów przedszkolnych, co przełożyło się na stosunkowo wysoką liczbę dzieci objętych którąś z form wychowania przedszkolnego. Na terenie Gminy nie funkcjonuje żaden żłobek.

Na terenie gminy Dąbrówka funkcjonują 4 szkoły podstawowe, spośród których w 2024 roku największa liczba uczniów została odnotowana w Szkole Podstawowej im. C. K. Norwida w Dąbrówce (392 uczniów). Gmina ta charakteryzowała się stosunkowo dużą liczbą uczniów przypadającą na oddział szkolny – średnio 18,40 uczniów. Pomimo tego, został w niej odnotowany jeden z najniższych współczynników skolaryzacji na poziomie 92,74%. Szkoły podstawowe w gminie Dąbrówka aktywnie uczestniczą w licznych programach edukacyjnych oraz inicjatywach kulturalnych i ekologicznych, co przyczynia się do wszechstronnego rozwoju uczniów. Jednocześnie placówki te zgłaszają istotne potrzeby inwestycyjne, obejmujące rozbudowę infrastruktury oraz doposażenie w nowoczesne pomoce dydaktyczne, a także potrzeby kadrowe w postaci specjalistów.

Z badania CAWI wynika, że dostęp do szkół i jakość oświaty oceniana jest przez większość mieszkańców Gminy na kolejno dobrym (37%) i umiarkowanym (34%) poziomie.

POLITYKA SPOŁECZNA

Na przestrzeni lat 2019-2023 gmina Dąbrówka cechowała się posiadaniem niskiej liczby ludności korzystającej z usług środowiskowej pomocy społecznej (średnio na poziomie 197,20 osób), przy jednoczesnym wysokim jej spadku między rokiem 2019 a 2023 (BDL GUS). Zmniejszenie liczby osób, którym decyzją administracyjną przyznano świadczenie przy jednoczesnym wzrostowym trendzie liczby osób i rodzin korzystających z systemu pomocy społecznej wynika z realizacji wsparcia w ramach pracy socjalnej, usług asystenckich („Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami”, „Opieka wytchnieniowa”) czy pomocy żywnościowej (Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową) realizowanej bez konieczności wydania decyzji administracyjnej. Głównymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców Gminy w analizowanych latach były: ubóstwo, niepełnosprawność, przemoc w rodzinie/ domowa oraz długotrwała lub ciężka choroba.

W latach 2019-2024 liczba wniosków o przyznanie świadczeń z pomocy społecznej w gminie Dąbrówka utrzymywała się średnio na poziomie 203 wniosków. Łączna liczba osób z orzeczeniem

o niepełnosprawności, która korzystała ze świadczeń pomocy społecznej wzrosła o 23,68% w 2024 roku względem 2019 roku, wynosząc 282 osoby.

Zgodnie z badaniem CAWI większość mieszkańców ocenia dostęp do usług dla osób z niepełnosprawnościami na umiarkowanym poziomie, natomiast dostęp do usług zdrowotnych na poziomie niskim. Poprawa dostępu do usług medycznych była czwartym najczęściej wskazywanym przez mieszkańców priorytetem rozwojowym na najbliższe lata.

SPOŁECZEŃSTWO I KAPITAŁ SPOŁECZNY

Gmina Dąbrówka cechowała się bardzo dużym zaangażowaniem mieszkańców w przeprowadzonych w ostatnich latach wyborach powszechnych. Wysoka frekwencja jest przede wszystkim widoczna w przypadku wyborów samorządowych, wyborów do Sejmu i Senatu RP oraz wyborów na Prezydenta RP.

W latach 2019-2024 w gminie Dąbrówka znacząco spadła wysokość środków przyznanych organizacjom pozarządowym w ramach konkursów ofert na realizację zadań publicznych w gminie Dąbrówka, co nie przełożyło się jednak na spadek liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (+14,89%). W 2024 roku na terenie gminy Dąbrówka znajdowało się 30 organizacji pozarządowych posiadających w niej swoją siedzibę, z czego największą część obejmowały fundacje i ochotnicze straże pożarne.

Jednocześnie, mieszkańcy nie są zadowoleni z poziomu integracji i poczucia wspólnoty w gminie – jedynie 20% respondentów badania CAWI oceniło ten aspekt życia w gminie dobrze lub bardzo dobrze.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Gmina Dąbrówka podlega pod Komisariat Policji w Radzyminie. W okresie od 2 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2024 roku na terenie gminy Dąbrówka zostało odnotowanych 1 075 wydarzeń (przestępstw, wydarzeń z ujawnieniem osób poszukiwanych oraz zgonów) oraz 404 wykroczenia. Na terenie Gminy nie funkcjonuje monitoring gminny.

Przeprowadzone badanie CAWI wykazało, że mieszkańcy czują się w Dąbrówce bezpiecznie – 44% respondentów wskazało, że poziom bezpieczeństwa jest na dobrym lub bardzo dobrym poziomie.

KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

W gminie Dąbrówka funkcjonuje Gminne Centrum Kultury (GCK), które prowadzi szeroko zakrojoną działalność kulturalną. GCK oferuje bogatą ofertę zajęć dla dzieci i dorosłych, organizuje imprezy, koncerty i konkursy. Ponadto w Gminie znajduje się również Gminna Biblioteka Publiczna z filią w Józefowie, której działalność skupia się nie tylko na udostępnianiu szerokiej oferty księgozbioru, lecz także na organizowaniu różnorodnych aktywności kulturalnej, m.in. w postaci warsztatów czy spotkań. Na przestrzeni analizowanych lat gmina Dąbrówka cechowała się względnie stałą liczbą czytelników bibliotek publicznych przypadających na 1 000 mieszkańców średnio na poziomie 81,60 osób. Natomiast wielkość udostępnianego przez bibliotekę księgozbioru uległa zwiększeniu. Jednocześnie, mieszkańcy wyrażają potrzebę powstania kolejnych miejsc spotkań mieszkańców - 45% respondentów w badaniu ankietowym stwierdziła, że dostępność miejsc spotkań dla mieszkańców jest na nikim lub bardzo niskim poziomie. Mieszkańcy są podzieleni w ocenie atrakcyjności oferty kulturalnej w Gminie.

Gminę Dąbrówka cechuje obecność 19 obiektów dziedzictwa kulturowego, które nakreślają bogatą historię tego obszaru, w tym m.in. powstanie kościuszkowskie czy Bitwa Warszawska. Do tego typu obiektów należą pomniki, groby upamiętniające wydarzenia wojenne oraz zabytkowe budowle sakralne, co potwierdza dbałość o lokalną historię i pamięć narodową.

SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Na terenie Gminy Dąbrówka nie funkcjonują obiekty sportowe zarządzane przez jednostki samorządu terytorialnego. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna obejmuje 28 obiektów (głównie place zabaw z siłowniami plenerowymi) oraz 8 obiektów sportowych przy szkołach (4 boiska i 4 hale sportowe). W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców gmina posiada 4,16 obiektu sportowo-rekreacyjnego, co oznacza,

że na jeden obiekt przypada około 240 osób. W gminie Dąbrówka aktualnie funkcjonuje jeden klub sportowy – Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy Dąbrówka (MUKS Dąbrówka). W latach 2005-2025 na terenie Dąbrówki funkcjonował również Gminny Klub Sportowy Dąbrówka (GKS Dąbrówka), jednak obecnie zakończył on już swoją działalność. W latach 2018-2022 liczba osób ćwiczących w klubach spadła o 21,62%, z 3,7 do 2,9 na 1 000 mieszkańców.

Z badania CAWI wynika, że zarówno stan infrastruktury jak i atrakcyjność oferty sportowo-rekreacyjnej to aspekty życia w Gminie, co do których mieszkańcy oczekują poprawy. Łącznie 44% negatywnie ocenia stan infrastruktury, a ofertę aktywności sportowo-rekreacyjnych za atrakcyjną uważał jedynie co piąty respondent.

W 2023 roku Gmina dołączyła do Lokalnej Organizacji Turystycznej „Przystań w sercu Mazowsza”, mającej na celu wspieranie rozwoju turystyki i ochrony środowiska. Gmina Dąbrówka jest również członkiem Związku Gmin Zalewu Zegrzyńskiego, którego założeniem jest zachowanie walorów przyrodniczo-krajoznawczych oraz rozwój turystyki w okolicach Zalewu. Region, a szczególnie tereny nad rzeką Bug, idealnie nadaje się do turystyki rowerowej i pieszych wędrówek. Atutem turystycznym są obszary Natura 2000, które przyciągają miłośników przyrody. Zdaniem mieszkańców, ten aspekt mógłby być lepiej wykorzystywany – 2/3 respondentów uważa ofertę turystyczną Gminy za mało atrakcyjną.

GOSPODARKA I RYNEK PRACY

W Dąbrówce między 2019 a 2021 rokiem liczba osób pracujących w przeliczeniu na 1 000 ludności wzrosła o 11,02%. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Dąbrówce wzrósł o 0,3p.p. w analizowanym okresie. W kontraście do Dąbrówki, w całym województwie mazowieckim oraz powiecie wołomińskim zaobserwowano zmianę pozytywną – wartości spadły w analizowanym okresie w obu przypadkach o 0,5p.p. W latach 2019-2023 liczba osób bezrobotnych poniżej 30. roku życia w Dąbrówce zmniejszyła się o 17,65%, natomiast w grupie osób w wieku 50 lat i starszych zanotowano wzrost o 70,00%. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru w przeliczeniu na 1 000 ludności wzrosła w analizowanym okresie o 8,16%.

Zgodnie z wynikami badania CAWI, mieszkańcy gminy Dąbrówka negatywnie oceniają aspekty gospodarcze funkcjonowania samorządu. Blisko 50% respondentów wskazało na trudności w znalezieniu zatrudnienia na terenie Gminy. Nisko oceniona została również lokalna aktywność przedsiębiorcza – zaledwie 20% mieszkańców uznało ją za dobrą lub bardzo dobrą. Wyniki te wskazują na potrzebę intensyfikacji działań wspierających lokalny rynek pracy oraz rozwój przedsiębiorczości.

FINANSE PUBLICZNE

W 2023 roku budżet gminy Dąbrówka wyniósł 57,26 mln zł, co stanowiło wzrost o 25,22% w porównaniu do 2019 roku. Wzrost ten był wyższy niż w przypadku powiatu wołomińskiego (21,35%) oraz województwa mazowieckiego (22,67%). Dochody własne stanowiły 55,23% budżetu, nastąpił wzrost udziału dochodów własnych w budżecie ogółem o 10,83p.p. w stosunku do 2019 roku. Fundusze w ramach programów i projektów unijnych wyniosły w 2023 roku 846,52 tys. zł, jednak od 2021 roku Gmina pozyskuje coraz mniej środków unijnych. W latach 2022-2024 Gmina miała znaczne problemy finansowe – obecnie sytuacja się ustabilizowała i ulega sukcesywnej poprawie.

Najwięcej wydatków w 2023 roku przeznaczono na oświatę i wychowanie (48,4%), następnie transport i łączność (11,4%) oraz gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (10,1%). W okresie 2019-2023 największy wzrost wydatków odnotowano w oświacie (wzrost o 15,9p.p.), a spadek nastąpił w wydatkach na transport (-1,9p.p.) i administrację publiczną (-0,6p.p.).

W 2023 roku gmina Dąbrówka przeznaczyła najmniejsze środki na wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wśród analizowanych jednostek, jednak wykazała dynamiczny wzrost wydatków inwestycyjnych w porównaniu do 2019 roku.

PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

Gmina Dąbrówka zajmuje powierzchnię 109,07 km² i jest podzielona na 27 sołectw. Łącznie 58,06% Gminy stanowią tereny zielone, w tym 27,39% to lasy, 31,47% stanowią tereny rolnicze, natomiast 6,94% zajmują tereny zabudowane. Gmina dzieli się na dwa obszary: północno-zachodni, skupiający się na ochronie środowiska i funkcji rekreacyjnej, oraz południowo-wschodni, z naciskiem na działalność gospodarczą i funkcję mieszkaniową.

Łącznie 26,6% powierzchni Gminy objęte jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W kwestii form ochrony przyrody, w Gminie znajdują się obszary Natura 2000: „Krogulec”, „Ostoja Nadbużańska” i „Dolina Dolnego Bugu”, oraz 2 pomniki przyrody – dęby szypułkowe. Gmina jest narażona na ryzyko powodziowe, zwłaszcza w rejonie nadbużańskim, obejmującym około 20% powierzchni.

Z wyników badania CAWI wynika, że ponad połowa mieszkańców Dąbrówki dobrze ocenia jakość gospodarki odpadami oraz czystość powietrza w Gminie. Nieco gorzej wypada natomiast ocena czystości otoczenia – ponad 45% mieszkańców jest przekonanych, że aspekt ten wymaga poprawy. Mieszkańcy są podzieleni w ocenie estetyki przestrzeni publicznych, większość respondentów oceniło ją jednak jako generalnie niską (51%).

INFRASTRUKTURA

Gmina Dąbrówka posiada rozwiniętą sieć dróg powiatowych i gminnych. Podstawowym środkiem transportu zbiorowego są linie PKS, Gmina nie ma dostępu do kolei. Infrastruktura rowerowa jest ograniczona (1,3 km), co może utrudniać rozwój ekologicznych środków transportu. Gmina posiada 122,9 km czynnej sieci wodociągowej. Sieć kanalizacyjna wynosi 24,2 km, a jej długość nie zmieniła się w badanym okresie. Sieć gazowa wzrosła o 14,91% (z 101,2 km w 2019 roku do 116,3 km w 2023 roku), przewyższając wzrosty w powiecie i województwie.

W 2023 roku z sieci wodociągowej korzystało 71,4% mieszkańców (wzrost o 5,3p.p. w stosunku do 2019 roku), jednak wciąż jest to najniższy odsetek w porównaniu do innych analizowanych jednostek. Z kanalizacji korzysta 46,5% mieszkańców, co jest wartością poniżej średniej dla województwa (71,5%) i powiatu (72,1%). Z kolei odsetek mieszkańców Dąbrówki korzystających z sieci gazowej wzrósł o 16p.p. do 56,7%, zrównując się z poziomem województwa, ale wciąż pozostając poniżej wartości dla powiatu (77%).

W badaniu CAWI dostęp do kanalizacji był największym problemem wskazywanym przez mieszkańców Gminy – trzech na czterech mieszkańców źle oceniło ten aspekt funkcjonowania Gminy. Inwestycje w kanalizację były najczęściej wymienianym przez mieszkańców priorytetem rozwojowym na najbliższe lata. Wśród potrzeb rozwojowych mieszkańcy wskazywali również na konieczność budowy i remontów dróg, powstawania chodników i dróg rowerowych, a także rozwoju transportu publicznego.

2.2. POTRZEBY ROZWOJOWE GMINY Z PERSPEKTYWY MIESZKAŃCÓW

Na podstawie wyników ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy Dąbrówka można wskazać kilka kluczowych obszarów potrzeb rozwojowych, które powinny zostać uwzględnione w planowaniu Strategii na najbliższe lata. Choć poziom życia w Gminie oceniany jest umiarkowanie dobrze – ponad 40% respondentów oceniło go pozytywnie – znaczna część mieszkańców uznała, że jest on jedynie przeciętny. To wyraźny sygnał, że istnieje przestrzeń do poprawy i że mieszkańcy oczekują dalszych działań w zakresie podnoszenia jakości życia.

Jednym z najczęściej wskazywanych priorytetów rozwojowych była infrastruktura drogowa – zarówno budowa nowych dróg, jak i modernizacja już istniejących, w tym chodników i ciągów pieszo-rowerowych. Mieszkańcy akcentowali konkretne potrzeby, jak np. remonty tras Kołaków–Józefów i Guzowatka–Chajęty czy rozwój ścieżek rowerowych, w tym turystycznych prowadzących nad Bug. Podobnie silnie zaznaczona została potrzeba rozbudowy sieci kanalizacyjnej oraz poprawy dostępu do transportu

publicznego – w szczególności komunikacji z Warszawą, co pokazuje, że mieszkańcy chcą być lepiej skomunikowani ze stolicą.

Istotnym obszarem wskazywanym przez respondentów była także poprawa jakości usług publicznych. Duży nacisk położono na rozwój infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej, dostęp do opieki medycznej oraz estetykę przestrzeni publicznych. Mieszkańcy chcieliby żyć w miejscu nie tylko funkcjonalnym, ale i przyjaznym wizualnie.

W perspektywie 10 lat mieszkańcy chcą widzieć Dąbrówkę jako gminę atrakcyjną do zamieszkania – z rozwiniętymi usługami społecznymi, wysoką jakością życia i dużą dbałością o środowisko naturalne. Te aspiracje są spójne z obecnym poczuciem dumy z lokalnych walorów przyrodniczych – lasów, rzeki Bug, czystego powietrza czy bogactwa fauny.

Mieszkańcy cenią również rozwój oferty edukacyjnej i kulturalnej – wskazali na potrzebę modernizacji szkół, budowy sal sportowych oraz aktywność Gminnego Centrum Kultury i biblioteki. Ważne okazało się także pielęgnowanie dziedzictwa Cypriana Kamila Norwida oraz lokalnych zabytków. Potrzeby w tym zakresie dotyczą zarówno infrastruktury, jak i programów wspierających lokalną tożsamość i aktywizujących społeczność.

Wreszcie, istotnym czynnikiem jest społeczna gotowość do współpracy oraz zaufanie do lokalnych władz. Mieszkańcy docenili otwartość urzędników oraz możliwość realnego wpływu na sprawy Gminy. To kapitał społeczny, który warto wzmacniać – poprzez dialog, partycypację społeczną i wspólne inicjatywy. Jednocześnie należy uwzględnić głos 17% mieszkańców, którzy nie wskazali żadnych powodów do dumy – co może świadczyć o braku satysfakcji z dotychczasowego kierunku rozwoju i potrzebie skuteczniejszego adresowania ich oczekiwań.

2.3. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (Tabela 2) to technika analizy informacji porządkująca je w podziale na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- S – Strengths (Mocne strony) – przewagi i zalety gminy, pozytywne czynniki wewnętrzne stanowiące o sile jednostki. Na podstawie mocnych stron można tworzyć scenariusze rozwoju związane z realizacją celów.
- W – Weaknesses (Słabe strony) – są to wszelkie zidentyfikowane bariery i wady, negatywne czynniki wewnętrzne, które mogą ograniczyć możliwości rozwojowe danej jednostki. Mogą przeszkodzić w realizacji celów.
- O – Opportunities (Szanse) – zdiagnozowane w otoczeniu pozytywne zjawiska, na które gmina nie ma bezpośredniego wpływu, ale ich wykorzystanie może przyczynić się do rozwoju danej jednostki.
- T – Threats (Zagrożenia) – zidentyfikowane w otoczeniu negatywne czynniki zewnętrzne, na które dany podmiot nie ma bezpośredniego wpływu. Ich występowanie może zakłócać planowany rozwój gminy.

Tabela 2. Analiza SWOT gminy Dąbrówka

Mocne strony	Słabe strony
Demografia: • Dodatni przyrost naturalny i migracyjny Edukacja: • Dostateczna liczba miejsc w przedszkolach zarówno publicznych i niepublicznych • Dobrze rozwinięta sieć szkół podstawowych	Demografia: • Pogłębiający się proces starzenia się społeczeństwa Edukacja: • Wysoki koszt utrzymania oświaty • Niedostosowana do dynamicznych zmian technologii i postępu sieć infrastruktury informatycznej

Mocne strony	Słabe strony
• Dobra organizacja i porządek trybu zajęć dla osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych • Aktywne uczestnictwo szkół podstawowych w programach edukacyjnych oraz inicjatywach kulturalnych i ekologicznych Polityka społeczna: • Duża wartość zasobów kadrowych Ośrodka Pomocy Społecznej • Podejmowanie działań wspierających grupy wrażliwe (seniorów, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny z dziećmi) • Programy wsparcia rodziny oraz profilaktyki uzależnień i przemocy Zdrowie: • Wystarczająca baza usług medycznych – trzy ośrodki zdrowia na terenie Gminy • Działalność Gminnego Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego • Realizacja programów profilaktycznych na rzecz dzieci i młodzieży z lokalnych szkół • Udział w bezpłatnych badaniach przesiewowych – mammobus, badanie wzroku i inne Kultura i dziedzictwo kulturowe • Godne upamiętnienie wydarzeń historycznych ważnych dla lokalnych społeczności • Zaangażowanie uczniów szkół w uroczystości Gminy • Wykorzystanie grantów przez Gminne Centrum Kultury i Gminną Bibliotekę Publiczną • Współpraca z organizacjami pozarządowymi w tym zrzeszającymi seniorów • Współpraca między instytucjami edukacyjnymi i kulturalnymi w ramach działań kulturalnych • Bogata oferta instytucji kultury • Dbłość o gminne dziedzictwo kulturowe • Oferta zajęć realizowanych przez różnorodne organizacje działające na terenie Gminy • Wysoka aktywność różnych organizacji kulturalnych i społecznych • Bezpłatne zajęcia dla rodzin z dziećmi • Liczne uroczystości realizowane w skansenie w Kuligowie	• Brak żłobków i punktów opieki dla dzieci w wieku 1-3 lat • Niewystarczająca baza lokalowa niektórych szkół i przedszkola • Potrzeba modernizacji i rozbudowy placów zabaw przy szkołach • Wzrastająca liczba problemów w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i rodziców Polityka społeczna: • Niewystarczająca wiedza mieszkańców dotycząca oferty pomocowej, działań profilaktycznych i specjalistycznej pomocy na terenie Gminy • Zwiększająca się skala potrzeb w obszarze pomocy i usług społecznych • Udział osób starszych w strukturze demograficznej Gminy (ok. 20%) wskazuje na konieczność poszerzenia oferty usług społecznych, zwłaszcza w zakresie wsparcia aktywizującego, opiekuńczego i środowiskowego • Zwiększająca się liczba osób potrzebujących pomocy i wsparcia oraz usług specjalistycznych • Pojawienie się nowych problemów społecznych oraz nasilenie dotychczasowych, szczególnie w zakresie przemocy i problemów behawioralnych młodzieży • Ograniczenie środków na działania organizacji pozarządowych • Brak mieszkań wspierających i chronionych Zdrowie: • Potrzeba zwiększenia wewnętrznych programów profilaktycznych • Brak specjalistycznej opieki zdrowotnej • Niska świadomość mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej Kultura i dziedzictwo kulturowe • Zaniedbanie niektórych obiektów kulturowych skutkujący ich niszczeniem • Budynek Gminnego Centrum Kultury i Biblioteki wymagający modernizacji • Niedostosowanie obiektów kultury do potrzeb osób niepełnosprawnych Sport i rekreacja: • Brak zaplecza technicznego przy obiektach sportowo-rekreacyjnych • Potrzeba modernizacji niektórych obiektów w celu dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami

Mocne strony	Słabe strony
• Duża liczba obiektów dziedzictwa kulturowego Sport i rekreacja • Działalność klubów sportowych • Hala sportowa dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami • Zmodernizowane hale sportowe przy szkołach podstawowych Rynek pracy: • Zmniejszający się poziom bezrobocia • Obecność terenów inwestycyjnych służących rozwojowi gospodarczemu • Rosnąca liczba podmiotów gospodarki narodowej Klimat inwestycyjny: • Rozwijający się obszar inwestycyjny przy trasie S8 • Zwiększenie wydatków majątkowych inwestycyjnych w Gminie Środowisko naturalne: • Cenne przyrodniczo tereny przy Bugu • Odradzająca się fauna • Bogata sieć cieków wodnych • Duży udział lasów w powierzchni pokrycia terenu Transport: • Transport publiczny obecny na terenie całej Gminy • Dogodne połączenie komunikacyjne z Warszawą – trasa S8 Infrastruktura techniczna: • Dobra infrastruktura wodociągowa • Dostęp do Internetu na dobrym poziomie Planowanie przestrzenne: • Ład przestrzenny (oddzielona zabudowa mieszkaniowa od inwestycyjnej) • Objęcie ochroną terenów cennych przyrodniczo • Kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy są zrównoważone i uwzględniają ochronę środowiska przyrodniczego	• Problem z dewastacją publicznie dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych • Brak pełnowymiarowego boiska sportowego • Niezmodernizowana hala sportowa przy szkole podstawowej w Józefowie Rynek pracy: • Malejąca liczba ludności w wieku produkcyjnym Klimat inwestycyjny • Ograniczone tereny rozwoju inwestycyjnego do obszaru przy trasie S8 Środowisko naturalne: • Występujące powodzie nad rzeką Bug • Mało form ochrony przyrody • Duża emisja zanieczyszczeń powietrza z sektora mieszkalnictwa Transport: • Wysoki koszt utrzymania przez Gminę transportu publicznego • Brak transportu kolejowego • Brak ścieżek rowerowych i chodników • Drogi wymagające modernizacji i budowy Infrastruktura techniczna: • Niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna i gazowa • Oczyszczalnia wymagająca modernizacji • Niewypracowany system oczyszczania ścieków • Oświetlenie uliczne wymagające modernizacji i budowy Planowanie przestrzenne: • Rozproszona zabudowa mieszkaniowa generująca problemy z zapewnieniem usług komunalnych • Niewielki udział terenów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego • Niewielki przyrost terenów objętych planami miejscowymi w ostatnich latach • Niewystarczająca ilość terenów pod zabudowę mieszkaniową w związku z napływem mieszkańców do Gminy
Szanse	Zagrożenia
• Możliwość pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych • Bliskość Warszawy • Bycie częścią aglomeracji warszawskiej • Dobre połączenie komunikacyjne z resztą województwa – trasa S8.	• Niewystarczające finansowanie Gminy z budżetu państwa • Położenie 20% Gminy w strefie zagrożenia powodziowego • Wpisywanie się w negatywne ogólnokrajowe trendy dotyczące starzejącego się społeczeństwa

Szanse	Zagrożenia
- Dostępność przestrzeni inwestycyjnej dla zewnętrznych inwestorów - Wysokie walory przyrodnicze Gminy	- Niepewna sytuacja geopolityczna - Wysoki poziom inflacji - Wzrost problemów społecznych mieszkańców w tym problemów psychicznych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych

Źródło: opracowanie własne

3. WIZJA I MISJA GMINY DĄBRÓWKA

Wizja przedstawia obraz obszaru w perspektywie czasu. Stanowi ona docelowy wizerunek obszaru, do którego dążą interesariusze Strategii rozwoju, poprzez realizację celów i przy założeniu występowania odpowiednich warunków wewnętrznych i zewnętrznych. Wizja gminy Dąbrówka do roku 2035 została przedstawiona w sposób opisowy i skupia się na najistotniejszych elementach rozwoju Gminy.

Wizja Gminy Dąbrówka

W 2035 roku gmina Dąbrówka to miejsce, w którym chce się mieszkać, rozwijać i odpoczywać. Mieszkańcy czują się bezpieczni, zaopiekowani i dumni ze swojej gminy. Cenią jej harmonijny rozwój, który łączy nowoczesność z poszanowaniem przyrody i tradycji.

Gmina tętni życiem – oferuje bogate możliwości pracy, przedsiębiorczości i edukacji, a także liczne przestrzenie do aktywnego spędzania czasu. Dzięki dobrze rozwiniętej infrastrukturze i komunikacji mieszkańcy mogą swobodnie łączyć życie zawodowe z prywatnym, ciesząc się jednocześnie bliskością natury.

Dąbrówka przyciąga nowych mieszkańców i gości – zachwyca swoją dziką, piękną przyrodą, dbałością o historię i gościnną atmosferą. Jest wspólnotą ludzi aktywnych i zaangażowanych, którzy wspólnie budują przyszłość, czerpiąc siłę z tradycji.

Misja wyraża w ogólny sposób nadrzędny cel służący realizacji wizji. Jest ona określeniem roli, jaką gmina ma pełnić dla swoich mieszkańców. Wyznacza główny kierunek rozwoju oraz aspiracji i dążeń wspólnoty samorządowej.

Misja Gminy Dąbrówka

Tworzymy bezpieczną, nowoczesną i zrównoważoną przestrzeń do życia, pracy i wypoczynku, łącząc rozwój gospodarczy z ochroną przyrody i dziedzictwa kulturowego, czerpiąc siłę z bliskości rzeki Bug oraz strategicznego położenia przy trasie S8, które zapewnia mieszkańcom i przedsiębiorcom doskonałe możliwości rozwoju i komunikacji.

4. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

W celu realizacji określonej wizji i misji rozwoju gminy Dąbrówka wyznaczono łącznie 3 cele strategiczne w obszarach społecznym, gospodarczym oraz przestrzenno-środowiskowym. Cele wynikają z przeprowadzonej diagnozy, z jednej strony ich celem jest zapobieganie określonym problemom, a z drugiej wzmacnianie mocnych stron gminy. Wyznaczone w ramach konkretnych obszarów cele przedstawia poniższa Tabela 3.

Tabela 3. Cele strategiczne rozwoju gminy Dąbrówka

Obszar	Cel strategiczny
Społeczny	1. Wysoki standard życia społeczności lokalnej
Gospodarczy	2. Silna gospodarka fundamentem rozwoju Gminy
Przestrzenno-środowiskowy	3. Równowaga między naturą a infrastrukturą

Źródło: opracowanie własne

Każdemu z powyższych celów strategicznych przypisano cele operacyjne, które z kolei dzielą się na konkretne kierunki działań, mające na celu realizację osiągnięcie wizji gminy Dąbrówka oraz realizację jej misji. Uszczegółowienie celów strategicznych przedstawia poniższa Tabela 4.

Tabela 4. Cele operacyjne oraz kierunki działań

Cel strategiczny 1. Wysoki standard życia społeczności lokalnej	
Cele operacyjne	Kierunki działań
1.1. Rozwinięta oferta usług społecznych i ochrony zdrowia	1.1.1. Określenie priorytetowych usług społecznych dla mieszkańców i ich systematyczne wdrażanie i promocja, w tym: rozwój usług opiekuńczych i asystenckich 1.1.2. Doskonalenie kompetencji kadr świadczących usługi społeczne 1.1.3. Wspieranie usług podstawowej opieki zdrowotnej 1.1.4. Szeroka oferta programów profilaktycznych, w szczególności przeciwdziałających uzależnieniom 1.1.5. Zwiększenie dostępu do informacji dla mieszkańców poprzez wykorzystanie Technologii Informacyjno-Komunikacyjnych (TIK) 1.1.6. Rozwój e-usług, usług cyfrowych świadczonych przez samorząd i inne jednostki działające na terenie Gminy skierowane ukierunkowane na dążenie do rozwoju idei smart village
1.2. Bezpieczeństwo mieszkańców, adaptacja do zmian klimatu	1.2.1. Rozwój monitoringu zapewniającego większe bezpieczeństwo w Gminie 1.2.2. Realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych zwiększających bezpieczeństwo w szkołach 1.2.3. Ochrona przeciwpowodziowa Gminy, w tym aktualizacja map terenów zalewowych 1.2.4. Poprawa warunków funkcjonowania służb 1.2.5. Działania z zakresu adaptacji do zmian klimatu
1.3. Wysoki poziom edukacji na każdym etapie życia	1.3.1. Utrzymanie istniejącej sieci i oferty przedszkoli i szkół podstawowych 1.3.2. Modernizacja sieci informatycznych w szkołach 1.3.3. Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych 1.3.4. Doskonalenie kompetencji kadry pedagogicznej 1.3.5. Zwiększenie dostępności specjalistów z zakresu psychologii i psychiatrii dla szkół
1.4. Wysokiej jakości oferta i infrastruktura kulturalna oraz sportowo-rekreacyjna	1.4.1. Modernizacja i budowa szkolnych oraz wiejskich placów zabaw 1.4.2. Modernizacja bazy obiektów sportowych, wraz z utworzeniem zaplecza socjalnego 1.4.3. Modernizacja budynku Gminnego Centrum Kultury, Gminnej Biblioteki Publicznej i innych obiektów kulturalnych 1.4.4. Rozwój infrastruktury rekreacyjnej w rejonie rzeki Bug oraz innych atrakcyjnych miejscach Gminy

1.5. Zintegrowane społeczeństwo	1.5.1.	Wykorzystanie potencjału i wsparcie finansowo-organizacyjne NGO m.in. poprzez sieciowanie współpracy
	1.5.2.	Rozwijanie tożsamości lokalnej budowanej na kultywowaniu tradycji i organizacji wydarzeń upamiętniających historyczne wydarzenia w Gminie
	1.5.3.	Podejmowanie działań na rzecz integracji społecznej mieszkańców
	1.5.4.	Wzmacnianie zaangażowania społecznego dzięki wykorzystaniu lokalnego potencjału liderów i działających organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, w tym KGW
	1.5.5.	Wspieranie wydarzeń kulturalnych, społecznych i sportowych, które sprzyjają budowaniu więzi społecznych i aktywności mieszkańców
Cel strategiczny 2. Silna gospodarka fundamentem rozwoju gminy		
Cele operacyjne	Kierunki działań	
2.1. Aktywizacja i przedsiębiorczość	2.1.1.	Rozwój przedsiębiorczości oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców
	2.1.2.	Promocja lokalnych przedsiębiorstw
2.2. Wykorzystanie lokalnych uwarunkowań	2.2.1.	Rozwój i uzbrojenie terenów inwestycyjnych w rejonie trasy S8
	2.2.2.	Dalsza współpraca ze Specjalną Strefą Ekonomiczną
	2.2.3.	Promocja terenów inwestycyjnych i pozyskiwanie nowych inwestorów
2.3. Rozwój rekreacji i turystyki	2.3.1.	Wykorzystanie walorów naturalnych Gminy na potrzeby mieszkańców Gminy i turystyki
	2.3.2.	Wspieranie tworzenia bazy gastronomicznej dostosowanej do potrzeb i możliwości Gminy
	2.3.3.	Wyznaczenie szlaków turystycznych
	2.3.4.	Rozwój infrastruktury z zakresu rekreacji i turystyki Gminy
Cel strategiczny 3. Równowaga między naturą a infrastrukturą		
Cele operacyjne	Kierunki działań	
3.1. Ochrona przyrody i zachowanie naturalnego charakteru gminy	3.1.1.	Edukacja ekologiczna mieszkańców
	3.1.2.	Rozwój OZE oraz wsparcie mieszkańców w wymianie źródeł ciepła i termomodernizacji
	3.1.3.	Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury
	3.1.4.	Zachowanie w dobrym stanie obszarów cennych przyrodniczo
3.2. Zachowanie ładu przestrzennego	3.2.1.	Tworzenie planów miejscowych umożliwiających rozwój terenów aktywnych gospodarczo w rejonie trasy S8
	3.2.2.	Zapobieganie rozpraszaniu zabudowy
	3.2.3.	Zagospodarowanie miejsc ważnych z punktów widzenia lokalnej społeczności, nadających charakter Gminie i budujących tożsamość lokalną
	3.2.4.	Przestrzeń pod budownictwo mieszkaniowe (plan ogólny)
3.3. Rozwój infrastruktury	3.3.1.	Modernizacja istniejącej i budowa nowej oczyszczalni ścieków oraz wsparcie tworzenia oczyszczalni przydomowych
	3.3.2.	Modernizacja i budowa dróg gminnych
	3.3.3.	Rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej
	3.3.4.	Dalsza rozbudowa i poprawa jakości sieci wodociągowo-kanalizacyjnej
	3.3.5.	Eliminacja białych plam dostępności internetu
	3.3.6.	Modernizacja i rozbudowa oświetlenia
3.4. Efektywny transport publiczny	3.4.1.	Utrzymanie transportu publicznego wraz z poprawą efektywności i infrastruktury
	3.4.2.	Rozwój współpracy ponadlokalnej w zakresie transportu publicznego
	3.4.3.	Rozwój transportu niskoemisyjnego
	3.4.4.	Promocja transportu publicznego
	3.4.5.	Budowa parkingów P+R

Źródło: opracowanie własne

STRUKTURA OSADNICZA

Gmina Dąbrówka zajmuje powierzchnię 109,07 km² i liczy 8 651 mieszkańców (dane na rok 2023). Składa się z 27 sołectw, które stanowią jednostki pomocnicze Gminy. Dąbrówka, będąca główną miejscowością i siedzibą władz gminnych, jest największym ośrodkiem zarówno pod względem liczby ludności, jak i rozwoju infrastruktury. W 2023 roku Dąbrówkę zamieszkiwało 801 osób.

W bliskim sąsiedztwie Dąbrówki znajduje się wieś Małopole z 396 mieszkańcami, Karpin – 509 mieszkańców oraz Stanisławów – z 59 mieszkańcami. Pozostałe sołectwa oraz liczbę osób je zamieszkujących przedstawia poniższa Tabela 5.

Tabela 5. Liczebność mieszkańców sołectw w gminie Dąbrówka

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców
1.	Chajęty	474
2.	Chruściele	145
3.	Cisie	86
4.	Czarnów	179
5.	Dąbrówka	801
6.	Dręszew	413
7.	Działy Czarnowskie	63
8.	Guzowatka	498
9.	Józefów	333
10.	Karolew	167
11.	Karpin	509
12.	Końaków	512
13.	Kowalicha	237
14.	Kuligów	485
15.	Lasków	509
16.	Ludwinów	292
17.	Małopole	396
18.	Marianów	212
19.	Ostrówek	157
20.	Sokołów	99
21.	Stanisławów	51
22.	Stasiopole	27
23.	Ślężany	220
24.	Teodorów	83
25.	Trojany	553
26.	Wszebory	447
27.	Zaścienie	225
Ogółem		8 173

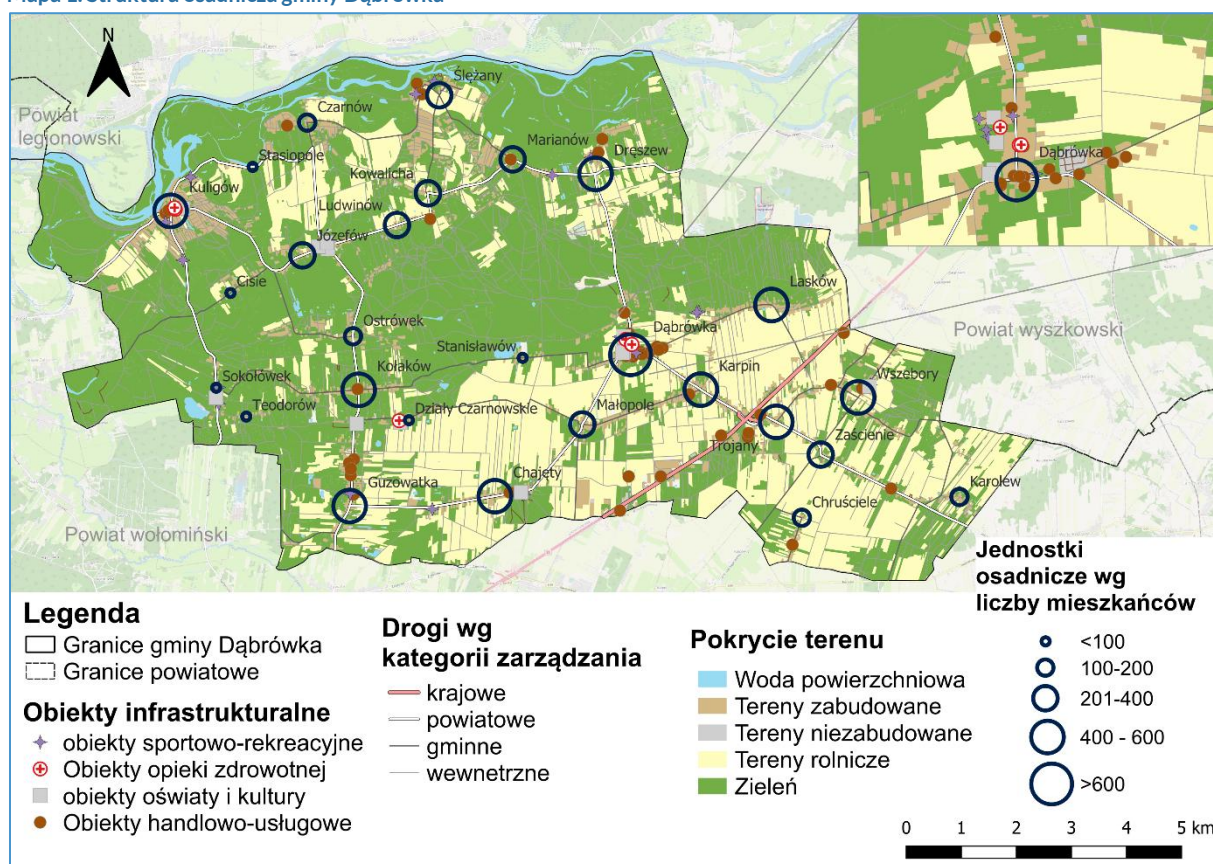
Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o Stanie gminy Dąbrówka za 2023 rok

Poniższa Mapa 1 przedstawia strukturę osadniczą gminy Dąbrówka. Pomędzy terenami zurbanizowanymi i rolniczymi widoczna jest wyraźna dominacja terenów zielonych, w tym przede wszystkim lasów. Lasy porastają szczególnie obszary północno-zachodnie, obrastając tereny podmokłe i obszary Natura 2000, z odstępstwem na zabudowę o charakterze głównie letniskowym. Tereny rolnicze dominują w południowo-wschodniej części Gminy, przy większych miejscowościach, takich jak Dąbrówka, Trojany, Karpin, Lasków, Guzowatka i in. Na północy największymi miejscowościami pod względem liczby mieszkańców jest Kuligów (413 mieszkańców), Dręszew (413), Józefów (333) oraz Ślężany (220).

We wsi Dąbrówka funkcjonują 3 placówki opieki zdrowotnej, 5 placówek oświatowych i kulturalnych, 5 obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz 15 punktów handlowo-usługowych. Również w miejscowości Kuligów dostępne są zróżnicowane usługi – działają tam 2 placówki opieki zdrowotnej, 1 obiekt kulturalny, 3 obiekty sportowo-rekreacyjne oraz 3 punkty handlowo-usługowe. Punkty handlowo-

usługowe rozmieszczone są także wzdłuż drogi ekspresowej S8¹. Szczegółowe informacje dotyczące struktury osadniczej gminy Dąbrówka przedstawia poniższa Mapa 1.

Mapa 1. Struktura osadnicza gminy Dąbrówka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k

POWIĄZANIA PRZYRODNICZE

Gmina Dąbrówka, zgodnie z fizyczno-geograficznym podziałem Polski według Kondrackiego, znajduje się w obrębie Równiny Wołomińskiej, będącej częścią Niziny Środkowomazowieckiej. Część północna Gminy leży w Dolinie Dolnego Bugu. Tereny Gminy cechują się dużą różnorodnością przyrodniczą, której dominującymi elementami są tereny zielone i wodne.

Łącznie 58,06% powierzchni Gminy zajmują tereny zielone, w tym 27,39% stanowią lasy, głównie mieszane i liściaste. Na tereny rolnicze przypada 31,47% powierzchni, a 6,94% to obszary zabudowane. Pozostałe 3,53% Gminy stanowią obszary niezabudowane, wody powierzchniowe, cieki wodne oraz starorzecza Bugu. Tereny te są również ważnymi elementami sieci ekologicznej regionu, w tym korytarzy ekologicznych, takich jak Dolina Dolnego Bugu oraz Puszcza Biała.

W obrębie Gminy wyznaczone zostały trzy obszary Natura 2000: „Krogulec”, „Ostoja Nadbużańska” oraz „Dolina Dolnego Bugu”, które stanowią cenne siedliska dla licznych gatunków roślin i zwierząt. Ponadto, na terenie Dąbrówki znajdują się dwa pomniki przyrody – dęby szypułkowe w miejscowości Sokołów.

Sieć hydrograficzna Gminy jest dobrze rozwinięta, obejmując duże rzeki, mniejsze cieki wodne, rowy melioracyjne oraz liczne akwenty wodne i oczka wodne. Gmina leży w zlewni bezpośredniej rzeki Bug, a południowo-zachodnia część znajduje się w zlewni Rządzy. Rzeka Bug, która stanowi północną granicę Gminy, jest w tym rejonie dolnym, ujściowym odcinkiem.

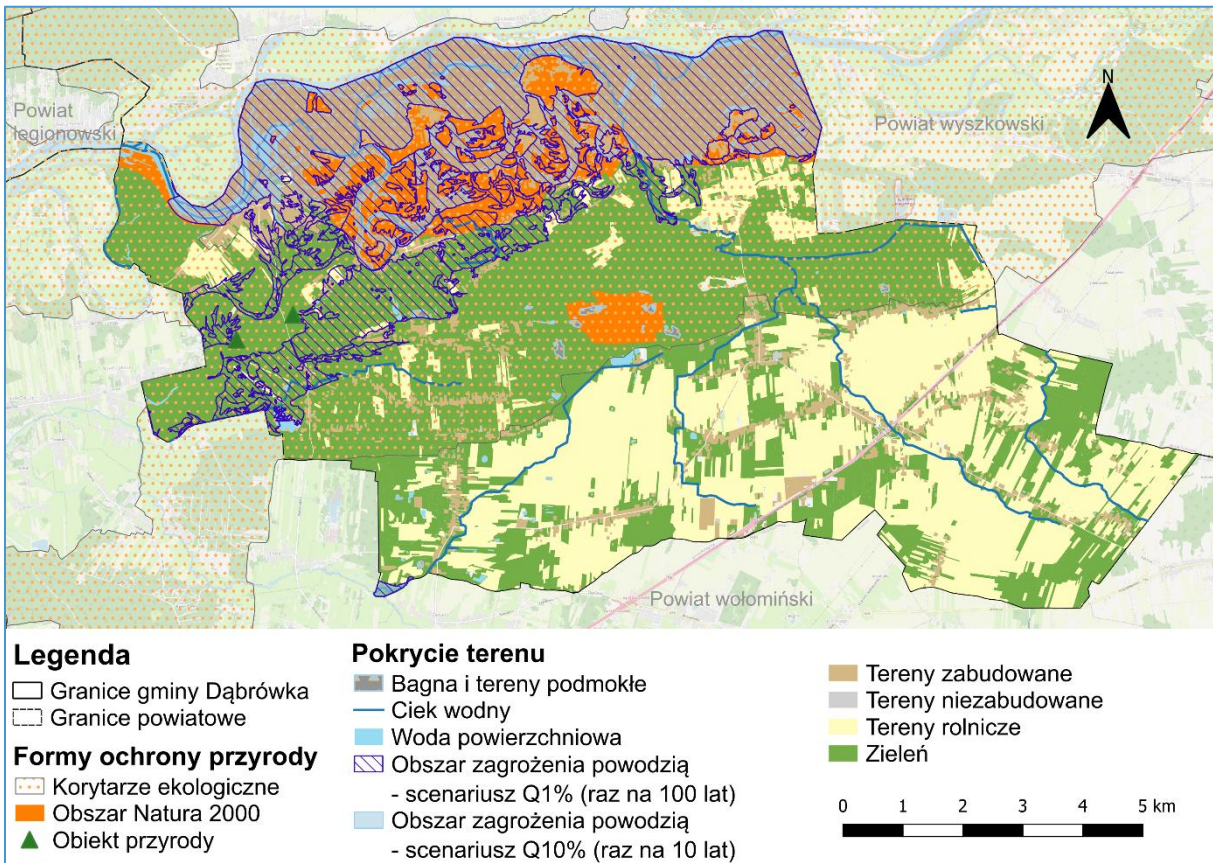
Położone w rejonie nadbużańskim tereny Gminy są narażone na ryzyko powodziowe. Około 1/5 Gminy znajduje się w strefie zagrożenia powodziowego, a w tym obszary niezabudowane, takie jak łąki, oraz

¹ Na podstawie danych BDOT10k

tereny zabudowane w miejscowościach Czarnów, Ślężany, Kuligów, Dręszew i Marianów. Szczególne zagrożenie podtopieniami występuje w rejonie tarasu nadzalewowego, zwłaszcza w okresach wysokich stanów wody w rzece Bug, w miejscowościach takich jak Ludwinów i Józefów.

W odniesieniu do terenów zalewowych, gmina Dąbrówka obejmuje obszary narażone na zalania w dwóch scenariuszach czasowych: w przypadku wystąpienia powodzi raz na 100 lat, zagrożenie obejmuje powierzchnię 25,68 km² (23,53% powierzchni Gminy), natomiast w scenariuszu raz na 10 lat, teren ten wynosi 14,42 km² (13,21% powierzchni Gminy). Przestrzenne powiązania przyrodnicze w gminie Dąbrówka przedstawia poniższa Mapa 2.

Mapa 2. Powiązania przyrodnicze w gminie Dąbrówka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k

GŁÓWNE KORYTARZE I ELEMENTY SIECI TRANSPORTOWYCH

Gminę Dąbrówka z układem zewnętrznym łączy przede wszystkim droga ekspresowa S8 (Warszawa – Białystok), przebiegająca przez jej teren na odcinku ok. 12 km. Lokalny układ drogowy tworzą drogi powiatowe i gminne. Drogi powiatowe to trasy:

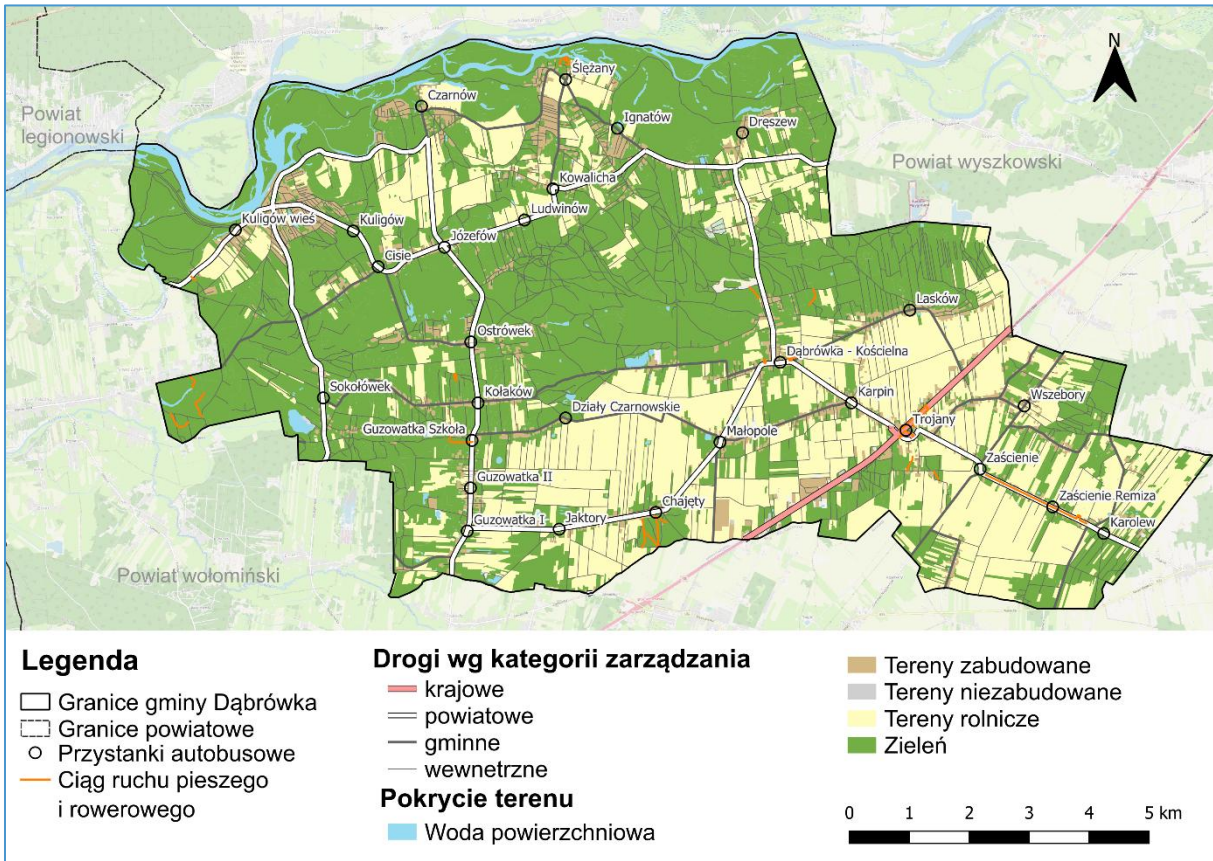
- Kuligów – Józefów – Marianów – Słópsk (4338W)
- Józefów – Czarnów – Stasiopole - Kuligów (4321W)
- Guzowatka – Kołaków - Józefów (4306W)
- Guzowatka – Chajęty – Małopole - Dąbrówka (4324W)
- Kozły – Zaścienie – Trojany – Dąbrówka - Dręszew (4320W)
- Sokołówek – Kuligów (4322)2

Sieć dróg gminnych liczy ok. 120 km, w tym 41 km ma nawierzchnię asfaltową, a 79 km to drogi o nawierzchni gruntowej ulepszonej. Główne elementy sieci transportowej przedstawia Mapa 3.

² www.bip.powiat-wolominski.pl

Cały obszar gminy Dąbrówka jest objęty lokalnym transportem publicznym, a jej północna część posiada dogodne połączenia komunikacyjne z południową częścią Gminy. W ramach porozumienia z gminą Radzymin funkcjonuje linia autobusowa R4, przebiegająca przez miejscowości Sokołówek, Kuligów, Józefów i Czarnów. Pozostałe obszary Gminy są obsługiwane przez linie D1, D2, D3, D4 i D5, których Organizatorem jest gmina Dąbrówka³. Transport gminny zapewnia również dowóz uczniów do szkół podstawowych oraz dzieci do przedszkola samorządowego.

Mapa 3. Główne elementy sieci transportowych w gminie Dąbrówka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k

GŁÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Na terenie gminy Dąbrówka infrastruktura techniczna jest rozwinięta w różnym stopniu, w zależności od rodzaju sieci uzbrojenia terenu, co pokazuje Mapa 4.

W strukturze linii napowietrznych przeważają linie elektroenergetyczne średniego napięcia. Przez południowo-wschodnią część Gminy, obejmującą miejscowości Trojanów oraz Wszeborzy, przebiega jedyna linia wysokiego napięcia.

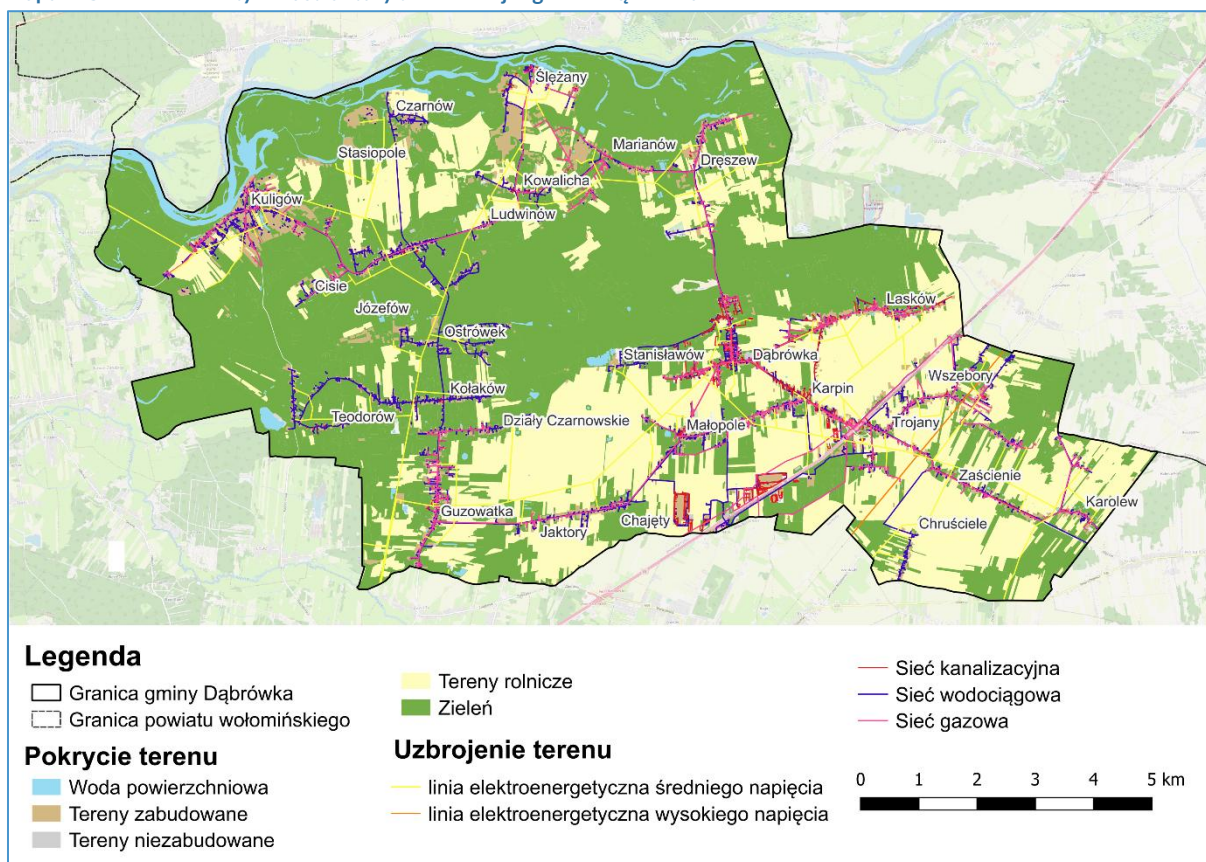
Jeśli chodzi o pozostałe elementy uzbrojenia terenu, największy zasięg charakteryzuje sieć wodociągowa (pow. 122,9 km), która – w większym lub mniejszym stopniu – obejmuje wszystkie miejscowości w Gminie. Sytuacja jest nieco mniej korzystna w przypadku sieci gazowej (około 116 km). Szczególnie widoczne jest to w miejscowościach położonych w turystycznej części Gminy, gdzie dominuje zabudowa letniskowa, często nieużytkowana całorocznie. Na tych obszarach liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci gazowej jest niewielka.

Znaczące deficyty w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej stanowią jedno z kluczowych wyzwań rozwojowych Gminy. Obecnie sieć kanalizacyjna, o łącznej długości 24,2 km, działa efektywnie jedynie w miejscowości Dąbrówka oraz w rejonie trasy ekspresowej S8, gdzie zlokalizowane są liczne obiekty przemysłowe. W pozostałych częściach Gminy dostęp do kanalizacji jest ograniczony. Dla niektórych

³Na podstawie danych z 2024 roku

miejsowości, jak Kuligów, opracowano już projekty rozbudowy sieci, jednak w innych – np. w Ostrówku – takie plany nie zostały jeszcze podjęte.

Mapa 4. Główne elementy infrastruktury technicznej w gminie Dąbrówka

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k

DOCELOWY MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej, który przedstawia poniższa Mapa 5, wskazuje kluczowe obszary w ramach sieci osadniczej Gminy. Głównym węzłem funkcjonalnym jest miejscowość Dąbrówka, natomiast Kuligów, Guzowatka oraz Trojany określone zostały jako wspomagające węzły funkcjonalne. Do centrów lokalnych zaliczono Józefów, Czarnów, Marianów, Dręszew, Karpin, Małopole oraz Kołaków. Model wskazuje obszar koncentracji funkcji gospodarczej w rejonie trasy S8, koncentrację funkcji turystyczno-rekreacyjnej w rejonie rzeki Bug, a także obszary koncentracji zabudowy mieszkaniowej, na które zdiagnozowano wysokie zapotrzebowanie, w związku z dodatnim przyrostem naturalnym, saldem migracji, stale rosnącą liczbą mieszkańców w Gminie oraz prognozowanym dalszym wzrostem liczby ludności.

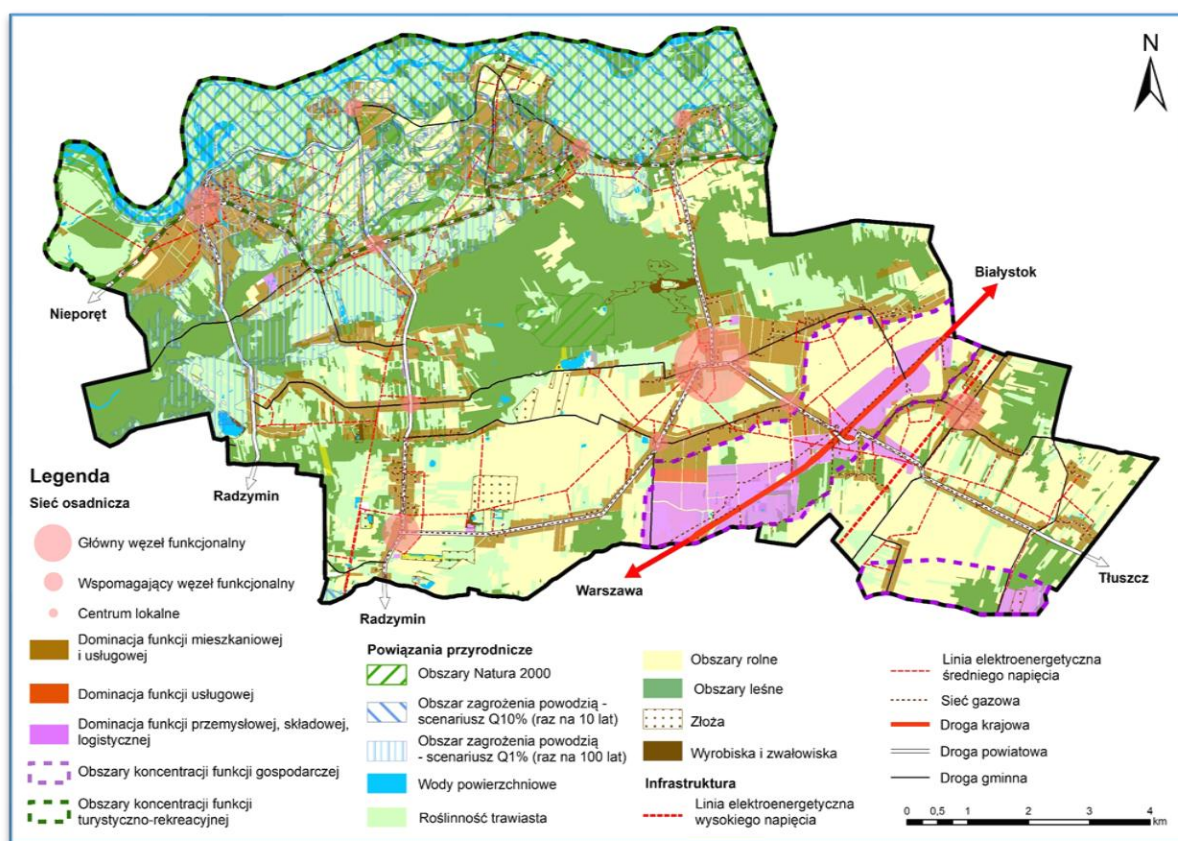
Model przedstawia również najważniejsze powiązania przyrodnicze, w tym występujące na terenie Gminy obszary Natura 2000, obszary zagrożenia powodziowego a także złoża, wykopaliska oraz zwałowiska. Plany inwestycyjne Gminy zakładają budowę ujęcia wody, rozbudowę sieci wodociągowej i sanitarnej, a także modernizację oczyszczalni ścieków i budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.

Ponadto na modelu oznaczono główne elementy sieci drogowej, gazowej oraz linii elektroenergetycznych. Do planów inwestycyjnych w kontekście infrastruktury liniowej należą między innymi przebudowa istniejących oraz budowa nowych dróg, w tym obwodnicy miejscowości Dąbrówka, modernizacja oraz budowa ścieżek rowerowych, pieszo-jezdnych i chodników, a także modernizacja i rozbudowa oświetlenia.

W kontekście infrastruktury społecznej Gmina planuje szereg przedsięwzięć mających na celu budowę infrastruktury publicznej dla wzbogacenia oferty spędzania czasu wolnego, budowę obiektów rekreacji,

przebudowę hal sportowych, modernizację obiektów kultury, budowę kompleksu sportowego, a także termomodernizację budynków użyteczności publicznej.

Mapa 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k

6. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Celem polityki przestrzennej jest ochrona środowiska naturalnego przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego, a także zapewnienie, by tereny o wysokim potencjale inwestycyjnym i krajobrazowym były wykorzystywane nie tylko do celów prywatnych, ale przede wszystkim w interesie dobra wspólnego. Rezultatem efektywnego kształtowania polityki przestrzennej powinno być uzyskanie jak największych korzyści dla wszystkich użytkowników danego obszaru, co stanowi trudne wyzwanie ze względu na często występujące konflikty interesów pomiędzy osobami zamieszkującymi lub prowadzącymi działalność na tym samym terenie. Strategia rozwoju pozwala na pogodzenie oczekiwań różnych stron z rzeczywistością oraz opracowanie korzystnych modeli działań, które, zgodne z polityką przestrzenną, prowadzą do osiągnięcia jak najlepszych efektów rozwojowych.

Dla społeczności lokalnej gminy Dąbrówka kluczowe jest osiągnięcie wysokiego standardu życia poprzez zrównoważony rozwój gospodarczy i ochronę środowiska naturalnego. Połączenie rozwoju zawodowego z różnorodnymi możliwościami aktywnego spędzania wolnego czasu stanowi istotny element podnoszenia jakości życia w Gminie. Zachowanie naturalnego krajobrazu oraz zapewnienie możliwości rozwoju osobistego i zawodowego to priorytety. Gmina posiada duży potencjał, aby stać się miejscem, które oferuje zarówno miejsca pracy, jak i dostęp do unikalnej przyrody.

Planowane jest ożywienie gospodarcze wzdłuż drogi ekspresowej S8, poprzez rozwój przemysłu, co stworzy nowe miejsca pracy. Ważne jest, aby rozwój przemysłowy nie zagrażał środowisku, lecz współistniał z naturalnym krajobrazem. Zrównoważone działania przyniosą Gminie korzyści zarówno ekonomiczne, jak i ekologiczne. Gmina Dąbrówka ma również duży potencjał turystyczny. Promowanie jej atutów przyrodniczych, jak malownicze i dzikie krajobrazy czy szlaki turystyczne, może przyciągnąć turystów, a tym samym ożywić lokalną gospodarkę. Dzięki rozwojowi turystyki Gmina ma szansę zyskać na znaczeniu, oferując różnorodne możliwości aktywnego wypoczynku i turystyki ekologicznej.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna oraz społeczna Gminy, przyjęta do realizacji w ramach Strategii, jest zgodna z dotychczasowymi założeniami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dąbrówka.

ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, W TYM OCHRONY POWIETRZA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU

Ochrona środowiska i jego zasobów powinna obejmować następujące działania:

1. Unikanie lokalizacji obiektów emitujących zanieczyszczenia

Należy unikać lokalizacji obiektów, które generują znaczące ilości zanieczyszczeń powietrza, ścieków i odpadów, szczególnie w pobliżu obszarów o dużym znaczeniu ekologicznym i wrażliwych zasobach wodnych, takich jak rejony nadbużańskie. Wybór lokalizacji dla nowych inwestycji powinien uwzględniać analizę wpływu na środowisko, aby minimalizować ryzyko zanieczyszczeń i degradacji lokalnych ekosystemów.

2. Ochrona obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych

Ochrona terenów cennych przyrodniczo, takich jak obszary Natura 2000 (obszary nadbużańskie, Krogulec), ale również korytarze ekologiczne o znaczeniu ponadlokalnym przebiegające przez obszar Gminy. Podtrzymanie dotychczasowej ochrony prawnej obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych, a także ochrona innych obiektów cennych przyrodniczo.

3. Działania na rzecz efektywnej gospodarki ściekowej i odpadami

Konieczne jest kontynuowanie i rozwijanie działań związanych z prawidłową gospodarką ściekową oraz zarządzaniem odpadami. Należy przy tym szczególnie nacisk położyć na modernizację obecnej i budowę nowej oczyszczalni ścieków oraz na rozbudowę sieci kanalizacyjnej, co pozwoli na lepszą kontrolę nad

odprowadzaniem ścieków i ich oczyszczaniem, zapobiegając tym samym ich niekontrolowanemu wprowadzeniu do środowiska. Należy kontynuować selektywne zbieranie odpadów komunalnych.

4. Ochrona kompleksów leśnych i zadrzewień

Należy podjąć działania na rzecz ochrony cennych kompleksów leśnych oraz zadrzewień śródłąkowych, śródpolnych i przydrożnych. Tego typu obszary pełnią ważną rolę w ochronie bioróżnorodności, stabilizacji mikroklimatu oraz zapobieganiu erozji gleby.

5. Ochrona i zabezpieczenie czystości środowiska

Konieczne jest wdrożenie działań mających na celu ochronę wód, powierzchni ziemi i gruntów przed zanieczyszczeniami. Obejmuje to m.in. zapobieganie zanieczyszczeniom wód gruntowych i powierzchniowych oraz wprowadzenie skutecznych mechanizmów monitoringu jakości środowiska.

6. Zabezpieczenie przed powodzią

Ze względu na ryzyko powodziowe związane z rzeką Bug, szczególnie w rejonach takich jak Kuligów, Czarnów i Ślężany, konieczne jest podjęcie działań mających na celu ochronę terenów zabudowanych i infrastruktury drogowej. Wśród rekomendowanych rozwiązań znajdują się m.in. budowa lokalnych przepustów oraz wałów ochronnych. Podejmowane działania powinny jednocześnie uwzględniać konieczność zachowania naturalnych walorów przyrodniczych doliny Bugu.

7. Ochrona przed zanieczyszczeniami powietrza i gospodarka odpadami

W zakresie ochrony przed zanieczyszczeniami powietrza, rekomenduje się monitorowanie emisji zanieczyszczeń oraz wprowadzenie polityk ograniczających emisje, zwłaszcza w obszarach zabudowanych. Kontynuacja rozwoju infrastruktury związanej z gospodarką odpadami, szczególnie systemów selektywnej zbiórki i recyklingu, stanowi kluczowy element ochrony środowiska, przyczyniając się do zmniejszenia ilości odpadów trafiających na składowiska.

8. Prowadzenie działań z zakresu adaptacji do zmian klimatu

Promowanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury oraz wprowadzenie zapisów dotyczących adaptacji do zmian klimatycznych i ich łagodzenia w nowopowstających planach zagospodarowania przestrzennego oraz innych odpowiednich dokumentach.

9. Rozwój proekologiczny

Powinien on obejmować wszystkie przemiany społeczne, przestrzenne i gospodarcze Gminy, a także ochronę, zachowanie i rewaloryzację jej przyrodniczo-kulturowych i krajobrazowych walorów, z jednoczesnym wykorzystaniem ich do celów rekreacyjnych i wypoczynkowych.

Podjęcie tych działań pozwoli na zrównoważony rozwój Gminy, poprawę jakości środowiska oraz zwiększenie jego odporności na zmiany klimatyczne i zagrożenia związane z zanieczyszczeniami.

ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Jednym z kluczowych zadań polityki przestrzennej gminy powinno być zapewnienie ochrony podstawowych elementów środowiska kulturowego. Oznacza to kontynuację ochrony posiadanego dziedzictwa zgodnie z zaleceniami Państwowej Służby Ochrony Zabytków. Szczególną uwagę powinny być objęte obiekty wpisane do rejestru zabytków, których ochrona powinna iść w parze z ich odpowiednim wykorzystaniem dla celów ogólnogminnych.

Miejscowość Dąbrówka, posiadająca cenny zespół sakralny (kościół, dzwonnica, plebania oraz znajdujący się w sąsiedztwie cmentarz), a także stanowiąca centrum usługowo-handlowe, powinna kontynuować swój rozwój jako ośrodek kulturalny Gminy. Działalność kulturalna, realizowana tu z inicjatywy władz Gminy powinna być kontynuowana.

Ponadto, w procesie ochrony dziedzictwa kulturowego powinno się kierować następującymi zasadami:

1. Regularna aktualizacja gminnej ewidencji zabytków.

2. Ścisła współpraca samorządu gminnego z organami ochrony zabytków na poziomie powiatowym i wojewódzkim.
3. Przeciwdziałanie niszczeniu oraz niewłaściwemu użytkowaniu zabytków.
4. Uwzględnianie działań ochronnych w procesie planowania przestrzennego oraz kształtowania środowiska.
5. Podejmowanie działań na rzecz pozyskania dofinansowań na renowację zabytkowych obiektów oraz nawiązywanie współpracy z aktywnymi partnerami w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.
6. Pozyskiwanie informacji o dostępnych źródłach finansowania działań rewitalizacyjnych (fundusze strukturalne, unijne, publiczne, prywatne).
7. Stworzenie i udostępnienie komputerowej bazy danych o zabytkach i dziedzictwie kulturowym Gminy.
8. Promowanie i organizowanie obrzędów ludowych.
9. Zachęcanie dzieci i młodzieży do poznawania lokalnej historii.
10. Organizowanie imprez plenerowych promujących wydarzenia historyczne oraz zabytki Gminy.

KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW, W TYM OKREŚLENIE SZCZEGÓLNYCH POTRZEB W ZAKRESIE NOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ

1. Ograniczenie zabudowy na terenach podmokłych i cennych przyrodniczo

W szczególności w północno-zachodniej części Gminy, należy dążyć do ograniczenia rozwoju zabudowy na terenach podmokłych, w tym w rejonie nadbużańskim, który znajduje się w strefie zagrożenia powodziowego. Tereny te charakteryzują się wysokimi walorami przyrodniczymi i wymagają ochrony przed nadmierną urbanizacją, aby zachować ich naturalne cechy.

2. Rozwój zabudowy mieszkaniowej w centralnej części Gminy

W centralnej części Gminy, szczególnie w rejonie Dąbrówki, należy kontynuować rozwój zabudowy mieszkaniowej. Nowi mieszkańcy, głównie osoby pracujące w Warszawie, będący głównie poszukującymi miejsc do zamieszkania poza miastem, stanowią istotną grupę docelową. Powinno się tu stworzyć warunki do dalszego wzrostu liczby mieszkańców, w tym także budownictwa jednorodzinnego.

3. Przekształcenie zabudowy letniskowej w całoroczną

Na terenach północno-zachodnich, gdzie rozwija się zabudowa letniskowa, zauważono trendy przekształcenia się w zabudowę całoroczną. Należy dostosować infrastrukturę techniczną, aby odpowiadała na potrzeby nowych mieszkańców.

4. Zwiększenie dostępności terenów pod zabudowę mieszkaniową

W związku z wysokim zapotrzebowaniem na zabudowę mieszkaniową, wynikającym z dotychczasowych trendów demograficznych oraz prognozowanego przez Główny Urząd Statystyczny stałego wzrostu liczby mieszkańców powiatu wołomińskiego w perspektywie do 2060 roku, przewiduje się szerokie możliwości rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Powinno się koncentrować na tworzeniu nowych osiedli mieszkaniowych, z uwzględnieniem potrzeb osób poszukujących mieszkań w pobliżu stolicy, ale jednocześnie pragnących mieszkać w bardziej spokojnym, podmiejskim otoczeniu.

5. Uzupełnienie zabudowy gospodarczej przy trasie S8

Wzdłuż trasy ekspresowej S8 istnieje potencjał do dalszego rozwoju zabudowy o charakterze gospodarczym. Tereny te, dzięki dogodnemu położeniu i dostępności komunikacyjnej, stanowią atrakcyjną lokalizację dla działalności magazynowej, logistycznej i produkcyjnej. Uzupełnienie zabudowy gospodarczej powinno być prowadzone w sposób planowy, z uwzględnieniem odpowiedniej infrastruktury technicznej oraz zgodnie z zasadami ładu przestrzennego.

6. Rozwój infrastruktury transportowej

Aby wspierać rozwój zabudowy mieszkaniowej, konieczne będzie dalsze usprawnienie połączeń komunikacyjnych, szczególnie wzdłuż trasy S8 Warszawa – Białystok. Dogodne połączenie

komunikacyjne z Warszawą w połączeniu z walorami przyrodniczymi Gminy stanowią istotne atuty dla osób decydujących się na osiedlenie się w gminie Dąbrówka.

7. Wspieranie rozwoju stref usługowo-gospodarczych

Należy promować rozwój stref usługowo-gospodarczych w wyznaczonych rejonach, aby wspierać lokalną gospodarkę oraz tworzyć miejsca pracy dla nowych mieszkańców. Szczególną uwagę należy zwrócić na strefy, które będą służyły jako centra usługowe, wspierając rozwój zarówno sektora usługowego, jak i przemysłowego, co wpłynie na zrównoważony rozwój Gminy.

8. Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych

Zachowanie walorów przyrodniczych Gminy powinno być priorytetem przy planowaniu nowych inwestycji. Konieczne będzie wyznaczenie obszarów chronionych, które będą stanowiły przestrzeń do odpoczynku, rekreacji oraz ochrony lokalnych zasobów naturalnych. Należy zadbać o integrację zabudowy z otoczeniem w taki sposób, aby nie zagrażała unikalnym walorom przyrodniczym, zwłaszcza na terenach nadbużańskich.

9. Tworzenie oferty aktywnego spędzania czasu wolnego

Wykorzystanie potencjału przyrodniczego Gminy do stworzenia oferty aktywnego spędzania czasu stanowi istotny element podnoszenia jakości życia mieszkańców, ale również w rozwoju turystyki i rekreacji. Należy tworzyć przestrzenie, które umożliwią mieszkańcom i turystom aktywny wypoczynek w harmonii z naturą, takie jak ścieżki rowerowe, szlaki piesze, miejsca do obserwacji przyrody oraz strefy edukacyjne poświęcone ochronie środowiska.

10. Zakazywanie lokalizacji obiektów generujących hałas i zanieczyszczenia w pobliżu zabudowy mieszkaniowej

Wprowadzenie tego typu ograniczeń ma na celu minimalizowanie negatywnego wpływu działalności przemysłowej, transportowej czy innych źródeł zanieczyszczeń na zdrowie i komfort życia osób zamieszkujących tereny mieszkalne.

11. Zapewnienie odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Należy zadbać o to, by tereny te były dostępne i łatwe do użytkowania przez mieszkańców, tworząc przestrzenie sprzyjające odpoczynkowi oraz aktywności na świeżym powietrzu.

ZASADY LOKALIZACJI OBIEKTÓW HANDLU WIELKOPOWIERZCHNIOWEGO W ROZUMIENIU USTAWY Z DNIA 27 MARCA 2003 R. O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM (DZ. U. Z 2024 R. POZ.1130)

Na terenie Gminy nie wyznaczono obszarów przeznaczonych pod lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży większej niż 2000 m².

ZASADY LOKALIZACJI KLUCZOWYCH INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO

1. Unikanie lokalizacji inwestycji celu publicznego na obszarach o szczególnych walorach przyrodniczych: należy wykluczyć lokalizację obiektów użyteczności publicznej, które mogłyby ingerować w ekosystemy przyrodnicze objęte ochroną, jak również w miejsca o dużym znaczeniu kulturowo-przestrzennym, których zniszczenie mogłoby zaburzyć wartości historyczne i krajobrazowe.
2. Decyzje dotyczące lokalizacji inwestycji celu publicznego powinny być podejmowane z uwzględnieniem przede wszystkim lokalnych potrzeb społecznych oraz perspektywy dalszego rozwoju poszczególnych jednostek osadniczych. Ważne jest, aby inwestycje odpowiadały na konkretne potrzeby danej społeczności oraz wspierały długofalowy rozwój regionu
3. Lokalizacja obiektów użyteczności publicznej powinna odbywać się w pobliżu terenów o dużym zagęszczeniu ludności, szczególnie tych obsługiwanych przez środki transportu publicznego. Preferowane jest usytuowanie tych obiektów w centrach lokalnych lub ich sąsiedztwie, aby zapewnić łatwy dostęp mieszkańcom.
4. Minimalizowanie zagrożeń: Dążenie do jak największego ograniczenia potencjalnych zagrożeń wynikających z realizacji inwestycji celu publicznego, zarówno dla środowiska naturalnego, jak

i dla jakości życia mieszkańców. Inwestycje te mogą być realizowane na podstawie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub w ramach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMU KOMUNIKACJI, INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ

1. Rozwój sieci drogowej oraz sieci rowerowej:

- Utrzymanie istniejących przebiegów dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych oraz ich sukcesywna modernizacja.
- Poszerzenie odcinków dróg, poprawa jakości nawierzchni, zwiększenie bezpieczeństwa i usprawnienie ruchu.
- Wybudowanie niezbędnych dróg do obsługi terenów szczególnej aktywności gospodarczej, powiązanych komunikacyjnie z istniejącym układem dróg lokalnych.
- Uzupełnienie sieci drogowej w miejscach nowej zabudowy, zwłaszcza w centralnej części Gminy.
- Tworzenie specjalnych tras rowerowych na obszarach o szczególnych walorach przyrodniczych, ale również na obszarach zabudowanych celem umożliwienia korzystania ze środków zrównoważonej mobilności.

2. Komunikacja publiczna:

- Rozwijanie transportu autobusowego jako głównego środka komunikacji publicznej.
- Rozszerzenie zasięgu i częstotliwości kursów oraz poprawa jakości obsługi komunikacyjnej, zwłaszcza w kontekście związku Gminy z obszarem metropolitalnym.

3. Zaopatrzenie w wodę:

- Utrzymanie i rozbudowa istniejących ujęć wody oraz sieci wodociągowych, w tym objęcie wszystkich terenów zabudowy w Gminie siecią wodociagową.
- Ochrona lokalnych ujęć wody poprzez zachowanie odpowiednich stref ochronnych.

4. Odprowadzanie ścieków:

- Modernizacja Oczyszczalni Ścieków w Dąbrówce oraz rozpoczęcie prac koncepcyjnych, a następnie budowa nowej oczyszczalni na terenie Gminy.
- Utrzymanie i rozbudowa sieci kanalizacyjnej, obejmującej podstawowe układy lokalne.
- Wyznaczenie stref sanitarnych wokół oczyszczalni i punktów zlewnych oraz zakaz odprowadzania ścieków nieoczyszczonych do wód i gruntu.
- W przypadku braku dostępu do sieci kanalizacyjnej – zastosowanie indywidualnych oczyszczalni ścieków lub szczelnych zbiorników.

5. Zaopatrzenie w gaz:

- Utrzymanie i rozbudowa istniejącego systemu gazociągów, dostosowanego do rosnących potrzeb mieszkańców i użytkowników.

6. Zaopatrzenie w energię elektryczną:

- Modernizacja sieci zasilającej 15 kV w rejonie Dąbrówki, Karpina, Laskowa, Małopola, Trojan i Wszeborów.
- Rozbudowa sieci elektroenergetycznej średniego i niskiego napięcia, zwłaszcza na obszarach intensywnego rozwoju oraz w strefach aktywności gospodarczej.
- Modernizacja stacji transformatorowych

7. Obsługa telekomunikacyjna:

- Utrzymanie istniejącej sieci telekomunikacyjnej z jej stopniową modernizacją i rozbudową w zależności od potrzeb.

8. Rozwój infrastruktury społecznej:

- Poprawa dostępności infrastruktury usług społecznych, w tym przedszkoli, szkół, placów zabaw, obiektów sportowych, bibliotek oraz domów kultury.

- Tworzenie miejsc integracji lokalnej, umożliwiającej mieszkańcom aktywne spędzanie czasu wolnego.

ZASADY LOKALIZACJI URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ O MOCY ZAINSTALOWANEJ PRZEKRACZAJĄCEJ 500 KW

Na terenie gminy Dąbrówka nie przewiduje się lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 KW.

ZASADY LOKALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ MOGĄCYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWAĆ NA ŚRODOWISKO

1. Na terenie gminy Dąbrówka nie przewiduje się lokalizacji przedsięwzięć, które mogłyby mieć istotny wpływ na środowisko. Północna część Gminy, znajdująca się w obszarze „Zielonych Płuc Polski”, wymaga całkowitego unikania realizacji inwestycji, które generowałyby znaczące emisje zanieczyszczeń powietrza, ścieków, odpadów lub obiektów wodochłonnych. Z kolei w południowo-zachodniej części Gminy, dopuszczalna jest zabudowa o charakterze przemysłowym, jednak nie powinna ona prowadzić do poważnej degradacji środowiska naturalnego, w szczególności poprzez zanieczyszczenie powietrza czy wód gruntowych.
2. Należy podejmować działania zmierzające do zapobiegania, ograniczania lub rekompensowania negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym wdrażanie rozwiązań technologicznych i organizacyjnych, które minimalizują wpływ inwestycji na przyrodę. Istotnym elementem tych działań powinna być kontrola emisji zanieczyszczeń, skuteczne zarządzanie odpadami oraz wprowadzenie praktyk ochrony wód i gruntów. Dodatkowo, należy monitorować i w razie potrzeby dostosowywać plany rozwoju, by zapewnić równowagę między rozwojem a ochroną cennych zasobów przyrodniczych.

ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

1. Na obszarach, gdzie gleby mają wysoką klasę bonitacyjną, należy zapewnić kontynuację działalności rolniczej, utrzymując te tereny jako obszary produkcji rolnej, w tym rolnictwa kwalifikowanego.
2. Terenów rolniczych nie należy przeznaczać pod zabudowę, zwłaszcza na glebach klasy I–III, które mają wysoką wartość produkcyjną. Wprowadzenie regulacji, które minimalizują konwersję tych gruntów na inne cele.
3. Dążenie do poprawy efektywności i rentowności rolnictwa, poprzez wspieranie zrównoważonych praktyk rolniczych, które dbają o ochronę środowiska, poprawiają jakość gleby i wody, a także promują bioróżnorodność.
4. Na obszarach o niskich wartościach rolniczych, takich jak tereny podmokłe, należy dążyć do ich stabilizacji poprzez odpowiednią gospodarkę wodną i agrotechniczną, niezbędną do utrzymania rolnictwa w tych miejscach.
5. Rolnictwo powinno być ściśle związane z praktykami ochrony środowiska, w tym poprzez promowanie upraw ekologicznych, agroleśnictwa, stosowanie naturalnych nawozów oraz metod ochrony przed erozją.
6. Należy przeciwdziałać rozdrobnieniu gospodarstw rolnych i dążyć do poprawy struktury zagospodarowania rolniczego.
7. Promowanie nowoczesnych i ekologicznych metod produkcji rolnej, które zwiększają wydajność oraz zmniejszają negatywny wpływ na środowisko, przy jednoczesnym wspieraniu lokalnych rynków rolnych.
8. W rejonach, gdzie występują grunty rolne i leśne, należy dążyć do utrzymania naturalnych kompleksów leśnych, które pełnią rolę ochronną, ale także wspierają zdrowie ekosystemów rolnych.
9. Promowanie rozwoju nieingerującej w środowisko funkcji rekreacyjnej na obszarach leśnych.

ZASADY KSZTAŁTOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA OBSZARACH ZDEGRADOWANYCH I OBSZARACH REWITALIZACJI I ORAZ OBSZARACH WYMAGAJĄCYCH PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI

1. Dążenie do przywrócenia funkcji użytkowych terenów zdegradowanych, w tym stworzenia przestrzeni pod działalność usługową, mieszkaniową lub rekreacyjną, z uwzględnieniem potrzeb społecznych.
2. Podejmowanie działań w celu poprawy jakości środowiska, usuwania zanieczyszczeń gruntów, naprawy ekosystemów i przywracania terenów do użyteczności publicznej lub rolniczej.
3. Przywracanie walorów estetycznych i ekologicznych terenów zdegradowanych poprzez zalesienia, nasadzenia roślinności, rewitalizację zbiorników wodnych i poprawę jakości przestrzeni publicznych.
4. Na obszarach wymagających rewitalizacji uwzględniać ochronę wartości kulturowych i historycznych, na przykład poprzez renowację obiektów zabytkowych i adaptację ich do nowych funkcji.
5. Projektowanie obszarów publicznych w procesach rewitalizacji, takich jak place, parki, ścieżki rowerowe czy tereny rekreacyjne, które mają sprzyjać integracji społecznej i poprawie jakości życia mieszkańców.

CHARAKTERYSTYKA

Gmina Dąbrówka leży w obszarze strategicznej interwencji podregionu warszawskiego wschodniego (OSI warszawski wschodni), który obejmuje podregion NUTS 3 warszawski wschodni, składający się z czterech powiatów: legionowskiego, wołomińskiego, mińskiego i otwockiego. Obszar ten zajmuje 8,8% powierzchni województwa. Podregion wchodzi w skład Obszaru Metropolitalnego Warszawy (MOF Warszawa), razem z podregionem warszawskim zachodnim oraz podregionem warszawskim. Obszar strategicznej interwencji podregionu warszawskiego wschodniego na tle pozostałych OSI województwa mazowieckiego przedstawia Mapa 6.

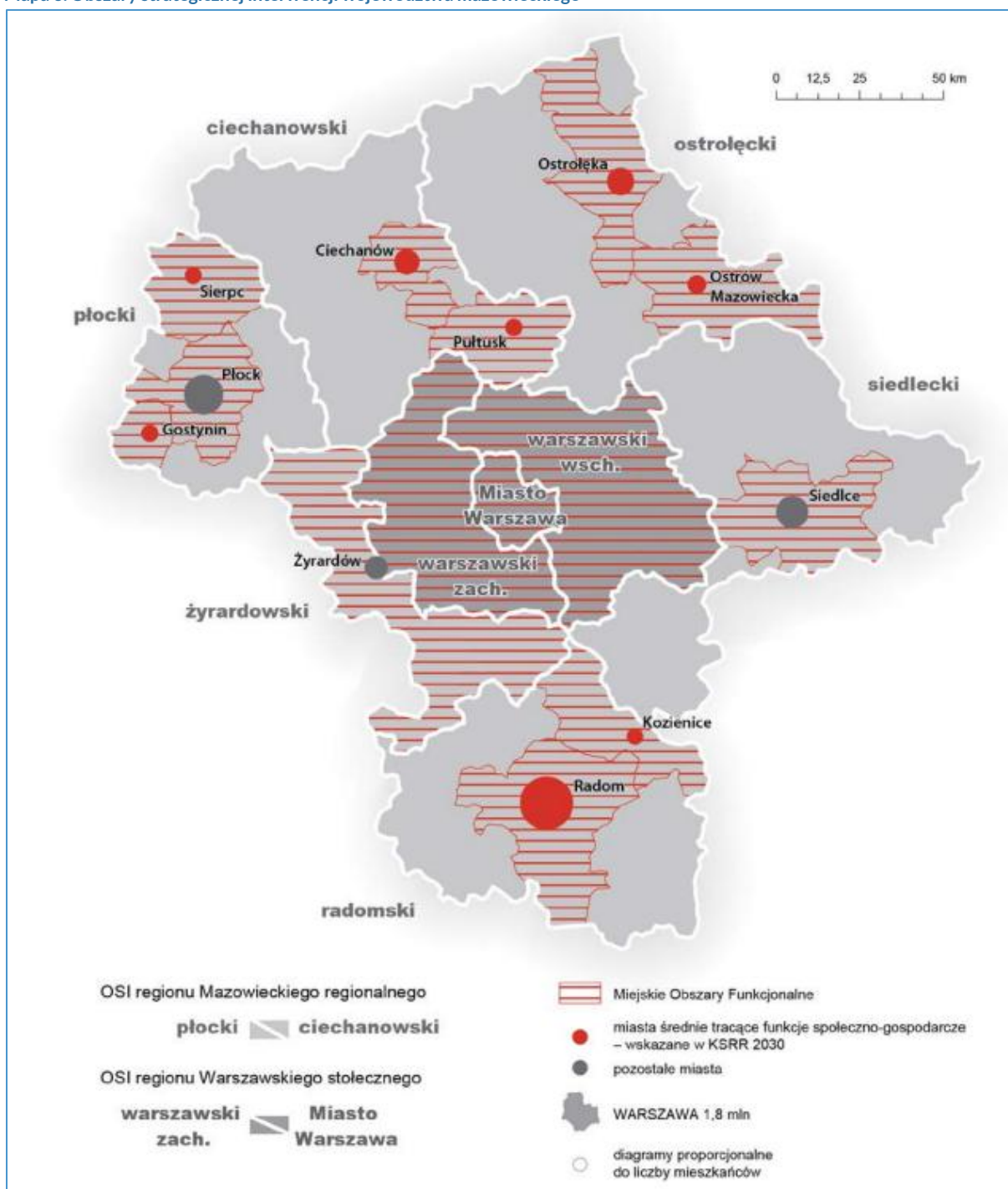
Obszar ten zamieszkiwany jest przez 21% ludności regionu warszawskiego stołecznego. Sytuacja demograficzna regionu jest stosunkowo korzystna, wskazująca na przyrost liczby ludności w ostatnich latach, m.in. dzięki dodatniemu saldu migracji. Podobnie jak w reszcie województwa, w podregionie obserwuje się także postępujący proces starzenia się społeczeństwa.

W 2018 roku podregion warszawski wschodni wytworzył najmniej (6%) spośród innych podregionów na Mazowszu wartości PKB województwa mazowieckiego, co stanowiło 37,8% średniego PKB regionu warszawskiego stołecznego. Powodem tego jest niska przedsiębiorczość oraz brak wyraźnych specjalizacji gospodarczych, co przyczynia się również do wysokiej stopy bezrobocia rejestrowanego (7%), szczególnie w powiatach wołomińskim i legionowskim (odpowiednio 8,1% i 8,3%), podczas gdy w Warszawie wynosi ono tylko 1,8%. Baza przemysłowa koncentruje się wokół Mińska Mazowieckiego, a w powiecie wołomińskim wzdłuż tras komunikacyjnych występuje zabudowa produkcyjno-składowa.

Podregion warszawski wschodni pełni kluczową rolę jako obszar tranzytowy dla transportu towarowego i pasażerskiego, szczególnie z kierunku wschodniego i północno-wschodniego. Przechodzą przez niego trzy ważne szlaki kolejowe w kierunku Białegostoku, Brześcia i Lublina, równoległe do dróg krajowych obsługujących ten obszar.

Charakteryzuje się tu niskie wartości wskaźników gęstości sieci rozdzielczej infrastruktury komunalnej na 100 km², w tym wodociągowej (159,9 km), kanalizacyjnej (77,8 km) i gazowej (94,2 km), w porównaniu do podregionu warszawskiego zachodniego (odpowiednio 227,3 km; 140,4 km i 162,5 km).

Mapa 6. Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego

KIERUNKI DZIAŁAŃ

Współpraca we wszystkich Miejskich Obszarach Funkcjonalnych województwa mazowieckiego zakłada przede wszystkim:

1. **Uporządkowanie gospodarki przestrzennej i przywrócenie ładu przestrzennego w miejskich obszarach funkcjonalnych**, obejmujące w szczególności koordynację procesów planowania przestrzennego w celu ochrony ładu przestrzennego, terenów otwartych przed rozpraszaniem zabudowy, chaosem inwestycyjnym i przeznaczaniem gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne, jak też rewitalizację oraz dbałość o dostęp do wysokiej jakości terenów zieleni i ograniczanie emisji hałasu;
2. **Rozwój efektywnego systemu transportowego opartego na transporcie zbiorowym i niezmotoryzowanym**, tj. rozwój infrastruktury pieszej, zintegrowanej sieci tras rowerowych

zgodnej ze standardami określonymi na poziomie województwa połączonej z trasami wojewódzkimi, a także niskoemisyjnego transportu zbiorowego zintegrowanego z systemem wojewódzkim;

3. **Poprawę jakości powietrza**, w tym kompleksową modernizację energetyczną budynków, likwidację źródeł niskiej emisji, inwestycje w OZE, tworzenie korytarzy regeneracyjnych miast, rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz ograniczanie indywidualnego ruchu samochodowego w miastach i ich obszarach funkcjonalnych;
4. **Zwiększenie efektywności i dostępności do usług publicznych dostosowanych do potrzeb różnych grup społecznych w miejskich obszarach funkcjonalnych**. Należy przy tym uwzględnić starzenie się społeczeństwa i spadek liczby ludności, zwłaszcza w miastach średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Współpraca jednostek samorządu terytorialnego na rzecz bardziej efektywnej koordynacji i integracji świadczenia usług publicznych, rozwój wspólnych centrów usług publicznych, instytucji otoczenia biznesu czy spójnej w skali obszaru funkcjonalnego oferty edukacyjnej lub biznesowej przyczyni się do optymalizacji kosztów i podniesienia efektywności prowadzonych działań⁴.

Natomiast interwencja w samym obszarze OSI warszawsko-wschodnim skoncentruje się w głównej mierze na poprawie dostępu do infrastruktury komunalnej oraz usług społecznych. Skoordynowane działania na rzecz tworzenia nowych i wspierania istniejących przedsiębiorstw przyczynią się do poprawy sytuacji na rynku pracy i wzmocnienia dochodów samorządów. Wysoka stopa bezrobocia w porównaniu do Warszawy i podregionu warszawskiego zachodniego wskazuje na potrzebę aktywizacji zawodowej. Podregion posiada także duży potencjał wynikający z walorów kulturowych, krajobrazowych i przyrodniczych, który może stanowić fundament rozwoju turystyki wellness i spa, turystyki konferencyjnej, biznesowej oraz agroturystyki. Ze względu na bliskość Warszawy, podregion, jako ważny obszar tranzytowy, wymaga skoordynowanej współpracy samorządów w celu rozwinięcia oferty inwestycyjnej, zapewnienia terenów pod nowe inwestycje, przy jednoczesnym zachowaniu walorów środowiskowych i ładu przestrzennego.

Działania w OSI warszawsko-wschodnim ukierunkowane są na wskazane obszary:

1. **Wsparcie rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru**, poprzez:
 - aktywizację osób bezrobotnych i wspieranie przedsiębiorczości, w tym przez wspieranie uczenia się przez całe życie, doradztwo i kształcenie zawodowe, zapewnienie opieki nad dziećmi,
 - rozwój skoordynowanej oferty inwestycyjnej,
 - poprawę jakości infrastruktury turystycznej.
2. **Poprawa dostępności do infrastruktury komunalnej i do usług społecznych**, poprzez:
 - budowę i rozbudowę infrastruktury komunalnej,
 - rozwój zintegrowanego, niskoemisyjnego transportu zbiorowego poprawiającego dostępność przystanków kolejowych i centrów lokalnych, w szczególności na obszarach wykluczenia transportowego,
 - rozwój sieci tras rowerowych i infrastruktury dla pieszych,
 - poprawę dostępności do usług publicznych w zakresie edukacji, ochrony zdrowia i opieki senioralnej.

⁴ Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze, s. 80.

8. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

8.1. SYSTEM WDRAŻANIA

Strategia Rozwoju Gminy Dąbrówka na lata 2025-2035 stanowi główny dokument strategiczny gminy, który wyznacza długookresowe założenia i kierunki działań, będące podstawą dla dalszego rozwoju gminy. Kluczową rolę we wdrażaniu Strategii pełni wójt gminy, co wynika z ustawowych zadań samorządu lokalnego w zakresie kształtowania rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego gminy. System wdrażania założeń Strategii powinien opierać się na zasadach przedstawionych na poniższym schemacie:

Przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju oraz poszanowanie środowiska naturalnego

Współpraca z jednostkami samorządowymi i innymi podmiotami

Angażowanie, informowanie i konsultowanie z mieszkańcami działań strategicznych

Zapobieganie wykluczeniu i dyskryminacji grup społecznych

Monitoring i ewaluacja prowadzonych działań

Należy zaznaczyć, że planowane kierunki działań wynikające z celów strategicznych i operacyjnych Strategii często wykraczają poza ustawowe kompetencje samorządu. Z tego względu władze gminy nie powinny ograniczać się wyłącznie do funkcji wykonawczych, lecz aktywnie inicjować działania angażujące partnerów społecznych i gospodarczych. Równocześnie powinny wspierać wszelkie inicjatywy zgodne z długoterminową wizją rozwoju zawartą w Strategii.

Wdrażanie Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówka na lata 2025-2035 jest procesem ciągłym, który wymaga stałego monitorowania różnych czynników, mających wpływ na sukces Strategii. Należy ponadto zaznaczyć, że nieodłącznym elementem tego procesu jest partycypacja społeczna i angażowanie mieszkańców do aktywnego udziału w podejmowaniu decyzji gminnych, aby móc uwzględniać ich potrzeby i oczekiwania.

8.2. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Dokumenty wykonawcze powinny wpisywać się w założenia i kierunki działań opracowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówka na lata 2025-2035. Konieczne jest, aby dokumenty wykonawcze odnosiły się również do Strategii Rozwoju Gminy i jej priorytetów, szczegółowo określając sposób realizacji celów operacyjnych.

W dokumentach wykonawczych powinny być jasno określone cele i konkretne działania, wraz z zakresem czasowym ich realizacji oraz wskazaniem jednostek odpowiedzialnych. Dodatkowo każde działanie powinno mieć opracowany harmonogram oraz oszacowany budżet z wyraźnie określonymi źródłami finansowania.

8.3. SYSTEM MONITOROWANIA, EWALUACJI I AKTUALIZACJI STRATEGII

System monitorowania i ewaluacji odgrywa istotną rolę w procesie zarządzania rozwojem gminy, stanowiąc niezbędny element do osiągania zamierzonych celów. Umożliwia on bieżącą ocenę podejmowanych działań i postępów w realizacji Strategii. Monitoring polega na systematycznym zbieraniu i poddawaniu analizie ilościowych oraz jakościowych danych dotyczących dokumentu, natomiast ewaluacja związana jest z oceną skuteczności, efektywności oraz użyteczności realizowanych celów.

Monitoring będzie przeprowadzany raz na 2 lata, a za jego koordynację odpowiedzialny będzie Referat Zagospodarowania Przestrzennego i Gospodarki Nieruchomościami. Przygotowanie raportu z monitoringu powinno być skoordynowane z opracowywaniem raportu o stanie gminy, którego obowiązek wynika z art. 28aa Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.). Monitoring ten powinien obejmować analizę wskaźnikową uwzględniającą kluczowe wskaźniki rezultatu dopasowane do każdego działania. Z kolei ewaluacja powinna zostać przeprowadzona na trzech etapach: ex-ante, on-going i ex-post. Powinna zawierać ocenę działań pod kątem zidentyfikowanych potrzeb, zakładanego oddziaływania oraz osiągniętych efektów.

MONITORING REALIZACJI STRATEGII

Poniżej zostały przedstawione wskaźniki, przypisane do działań w ramach poszczególnych celów operacyjnych, które umożliwiają przeprowadzenie monitoringu poprzez ilościowe określenie osiągniętych postępów (Tabela 6). Tabela zawiera również informacje dotyczące oczekiwanych kierunków zmian, źródeł danych oraz jednostek odpowiedzialnych za pozyskanie danych. Ponadto należy przy tym podkreślić, że wskaźniki będą mierzone corocznie, w okresie od 2025 do 2035 roku.

Tabela 6. Wskaźniki monitoringu dla poszczególnych celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówka na lata 2025-2035

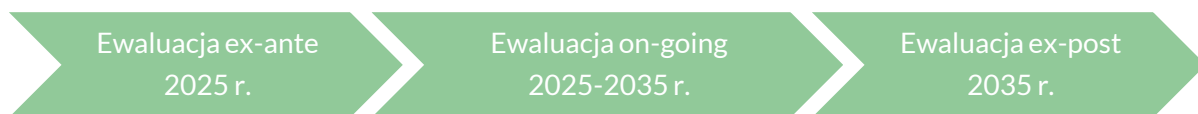
Cel strategiczny	Cel operacyjny	Wskaźnik rezultatu	Kierunek zmiany do roku 2035	Źródło danych	Jednostka odpowiedzialna za pozyskanie danych
1. Wysoki standard życia społeczności lokalnej	1.1. Rozwinięta oferta usług społecznych i ochrony zdrowia	Liczba mieszkańców objętych nowo wprowadzonymi usługami społecznymi Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych	↗	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce Urząd Gminy Dąbrówka	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrówce Urząd Gminy Dąbrówka
	1.2. Bezpieczeństwo mieszkańców, adaptacja do zmian klimatu	Liczba zainstalowanych kamer monitoringu Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych i edukacyjnych zwiększających bezpieczeństwo w szkołach	↗	Urząd Gminy Dąbrówka - Referat Informatyzacji i Bezpieczeństwa	Urząd Gminy Dąbrówka - Referat Informatyzacji i Bezpieczeństwa
	1.3. Wysoki poziom edukacji na każdym etapie życia	Liczba szkół, w których została zmodernizowana sieć informatyczna Liczba osób należących do kadry pedagogicznej, które uczestniczyły w szkoleniach doszkalających	↗	Centrum Usług Wspólnych w Dąbrówce	Centrum Usług Wspólnych w Dąbrówce
	1.4. Wysokiej jakości oferta i infrastruktura kulturalna oraz sportowo-rekreacyjna	Liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych Liczba zmodernizowanych obiektów sportowych	↗	Urząd Gminy Dąbrówka	Urząd Gminy Dąbrówka
	1.5. Zintegrowane społeczeństwo	Liczba projektów zrealizowanych przy współpracy z NGO Liczba zorganizowanych wydarzeń integrujących mieszkańców różnych sołectw	↗	Urząd Gminy Dąbrówka	Urząd Gminy Dąbrówka
2. Silna gospodarka fundamentem rozwoju Gminy	2.1. Aktywizacja i przedsiębiorczość	Liczba nowych przedsiębiorstw zarejestrowanych w Gminie	↗	Urząd Gminy Dąbrówka	Urząd Gminy Dąbrówka
	2.2. Wykorzystanie lokalnych uwarunkowań	Powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych w rejonie trasy S8	↗	Urząd Gminy Dąbrówka - Referat Inwestycji i Infrastruktury Technicznej	Urząd Gminy Dąbrówka - Referat Inwestycji i Infrastruktury Technicznej
	2.3. Rozwój rekreacji turystyki i zrównoważonej	Liczba wyznaczonych szlaków turystycznych	↗	Urząd Gminy Dąbrówka	Urząd Gminy Dąbrówka
3. Równowaga między naturą a infrastrukturą	3.1. Ochrona przyrody i zachowanie naturalnego charakteru Gminy	Liczba zrealizowanych programów edukacji ekologicznej Liczba budynków, w których dokonano wymianę źródeł ciepła i/lub termomodernizację	↗	Urząd Gminy Dąbrówka - Referat Zamówień Publicznych, Rozwoju i Środowiska	Urząd Gminy Dąbrówka - Referat Zamówień Publicznych, Rozwoju i Środowiska

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Wskaźnik rezultatu	Kierunek zmiany do roku 2035	Źródło danych	Jednostka odpowiedzialna za pozyskanie danych
	3.2. Zachowanie ładu przestrzennego	Powierzchnia Gminy objęta planami zagospodarowania przestrzennego Liczba uchwalonych planów ogólnych	↗	Urząd Gminy Dąbrówka - Referat Zagospodarowania Przestrzennego i Gospodarki Nieruchomościami	Urząd Gminy Dąbrówka - Referat Zagospodarowania Przestrzennego i Gospodarki Nieruchomościami
	3.3. Rozwój infrastruktury	Długość nowych lub zmodernizowanych dróg gminnych Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, gazowej oraz energetycznej (km)	↗	Urząd Gminy Dąbrówka - Referat Inwestycji i Infrastruktury Technicznej	Urząd Gminy Dąbrówka - Referat Inwestycji i Infrastruktury Technicznej
	3.4. Efektywny transport publiczny	Liczba wozokilometrów transportu publicznego w gminie Liczba kampanii promujących transport publiczny	↗	Urząd Gminy Dąbrówka	Urząd Gminy Dąbrówka

Źródło: opracowanie własne

EWALUACJA REALIZACJI STRATEGII

Monitoring umożliwia przeprowadzenie ewaluacji realizacji Strategii, w tym określenie poprawności jej wdrażania, zasadności oraz osiąganych efektów. Zgodnie z poniższym schematem ewaluacja zostanie przeprowadzona przed (ewaluacja ex-ante), w trakcie (ewaluacja on-going) i po zakończeniu realizacji działań w ramach Strategii (ewaluacja ex-post):

Ewaluacja ex-ante powinna zostać przeprowadzona przed uchwaleniem Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówka na lata 2025-2035. Polega ona na określaniu czy zaproponowane cele i kierunki działań są uzasadnione w kontekście zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych. Z kolei celem **ewaluacji on-going** jest okresowa ocena stopnia zaawansowania realizacji Strategii. Na tym etapie możliwe jest również wprowadzanie aktualizacji dokumentu ze względu na zmiany uwarunkowań wewnętrznych i/lub zewnętrznych. Efektem tej ewaluacji powinny być coroczne sprawozdania przygotowywane we współpracy Urzędu Gminy Dąbrówka z jednostkami odpowiedzialnymi za realizację poszczególnych celów operacyjnych, które powinny zawierać analizę osiągniętych rezultatów w ramach podjętych działań. Natomiast **ewaluacja ex-post**, przeprowadzana w ostatnim roku obowiązywania Strategii, koncentruje się na wykazaniu w jakim stopniu przez cały okres funkcjonowania dokumentu zostały zrealizowane wyznaczone cele strategiczne. W związku z tym raport z tej ewaluacji powinien zawierać wykaz zrealizowanych działań oraz analizę efektywności wydatkowania środków finansowych.

9. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Określenie ram finansowych oraz potencjalnych źródeł finansowania jest konieczne ze względu na nowe uwarunkowania prawne, których podstawę stanowi Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2024 r. poz. 862). Strategia rozwoju Gminy przewiduje, że główne źródło finansowania realizacji kierunków działań wskazanych w ramach poszczególnych celów operacyjnych będą stanowiły środki własne Gminy. Jednak w celu skuteczniejszego wdrażania wyznaczonych celów i realizacji ambitniejszych celów wymagających znacznych środków finansowych, przewiduje się pozyskiwanie środków zewnętrznych, zarówno ze źródeł publicznych, jak i prywatnych, umożliwiających wsparcie środków własnych Gminy.

Główne źródła zewnętrznego finansowania wspierające środki własne Gminy:

- środki pochodzące z budżetu państwa (dotacje i programy rządowe);
- dotacje z Unii Europejskiej, w tym środki dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego/Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności oraz Funduszy Europejskich dla Mazowsza 2021-2027;
- inne unijne fundusze, programy, inicjatywy, np. norweski mechanizm finansowy, mechanizm finansowy EOG, Erasmus+, programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej;
- Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności;
- granty z Banku Ochrony Środowiska i Banku Gospodarstwa Krajowego;
- środki funduszy celowych, np. Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska, PFRON-u;
- środki finansowe w ramach ZIT Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego;
- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe.

Najbardziej aktualnym źródłem informacji na temat możliwości finansowych gminy jest Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Dąbrówka na lata 2025-2035, która uwzględnia przedsięwzięcia o strategicznym znaczeniu dla gminy. Jednak przy opracowywaniu ram finansowych dla planowanej działalności w zakresie realizacji projektów ujętych w Strategii, należy uwzględnić również przewidywane źródła oraz skalę finansowania dostępnego w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027. Istotne będzie także odniesienie się do prognoz dotyczących kondycji finansów publicznych w skali ponadlokalnej oraz podstawowych wskaźników makroekonomicznych. W związku z tym Strategia powinna uwzględniać Wieloletnią Prognozę Finansową Województwa Mazowieckiego na lata 2024-2038, Strategię rozwoju województwa mazowieckiego 2030+, program Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027, Wieloletni Plan Finansowy Państwa, Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030, Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności.

10.ELEMENTY GRAFICZNE

10.1. TABELE

Tabela 1. Zgodność celów Strategii z dokumentami wyższego szczebla.....	5
Tabela 2. Analiza SWOT gminy Dąbrówka	11
Tabela 3. Cele strategiczne rozwoju gminy Dąbrówka	16
Tabela 4. Cele operacyjne oraz kierunki działań	16
Tabela 5. Liczebność mieszkańców sołectw w gminie Dąbrówka.....	18
Tabela 6. Wskaźniki monitoringu dla poszczególnych celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Dąbrówka na lata 2025-2035	36

10.2. MAPY

Mapa 1. Struktura osadnicza gminy Dąbrówka	19
Mapa 2. Powiązania przyrodnicze w gminie Dąbrówka	20
Mapa 3. Główne elementy sieci transportowych w gminie Dąbrówka.....	21
Mapa 4. Główne elementy infrastruktury technicznej w gminie Dąbrówka	22
Mapa 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej	23
Mapa 6. Obszary strategicznej interwencji województwa mazowieckiego	32

Załącznik 1. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej gminy Dąbrowka